

YAZARLAR

(aylıq ədəbi-bədii, elmi jurnal)

Oktyabr 2025 (58)

(2021-ci ildən çıxır)

Təsisçi və baş redaktor: Zaur Ustac.

Texniki redaktor: Tuncay Şəhrili.

Məsul katib: Araz Şəhrili.

Rəssam: Səlim Abbaszadə (Norveç)

Yaradıcılıq məsələləri üzrə menecer: Şəlalə CAMAL

Ədəbi tənqid məsələləri üzrə menecer: Günnur AĞAYEVA

İctimaiyyətlə əlaqələr üzrə menecer: Nəzakət EMİNQIZI

Fəxri redaksiya heyəti: Abbasqulu ağa Bakıxanov, Mirzə Fətəli Axundov, Lev Tolstoy, Əhməd bəy Ağaoğlu, Əbdürrəhim bəy Haqverdiyev, Cek London, Əliqulu Qəmküsar, Vintsas Kreve, Üzeyir Hacıbəyov, Pənahi Makulu, Səməd Vurğun, Şəhriyar, Bayram Bayramov, Hüseyn Arif, Bəxtiyar Vahabzadə, Cabir Novruz, İldırım Əkbəroğlu (Füzuli), Alı Mustafayev, Mustafa Müseyiboğlu, Ülvi Bünyadzadə.

Redaksiya heyəti: Ayətəlxan Ziyad (İsgəndərov), Akif Abbasov, Mahirə Nağıqızı, Vüqar Əhməd, Mehman Həsənli, Təranə Məmməd, Aydın Xan Əbilov, Kamal Camalov, Rizvan Fikrətoğlu, Aysel Nazim, Nuranə Rafailqızı, Səma Muğanna, Şəlalə Camal, Əli bəy Azəri, Sevindik Nəsiiboğlu, Fəridə Abdul, Taleh Xəlilov, Südəbə Məmmədova, Leyla Yaşar, Murad Məmmədov, Aytac İbrahim, Mövlud Ağamməd, Elçin Məlhəmli, Aysu Türkel, Rafiq Hümmət (Gürcüstan), Leyla Oruc, Faruk Habiboğlu (Türkiyə), Cihangir Nomozov (Özbəkistan), Əbülfəz Əhməd (Almaniya), Günay Əliyeva (Norveç), Caroline Laurent Turunc (Fransa).

BU SAYIMIZDA

Baş redaktordan	3
Yazarlar jurnalı	4
Yunus Oğuz. Silsilə yazı.....	5
Sədulla Şirinovun kitabları.	16
Akif Abbasov. Hekayə	17
Günnur Ağayeva yazır.	23
Təranə Dəmir təqdim edir.....	29
Qəşəm İsabəyli yazır	45
Murad Məmmədov. Şeirlər.....	66
Süleyman Abdulla. Şeirlər.	71
Xəlil Mirzə. Şeirlər.	75
Elçin Məlhəmli. Şeirlər.....	82
İm Sol Nae	92
Kim Sun - Young.....	95
Lee Hye-Seon	98
Yang Geum-Hee.....	101
Zemire RAZZAKOVA	104
Müsahibə, təqdimat və təbriklər.	108

Salam olsun, Azərbaycanın ilk hibrid jurnalı olan “Yazarlar”ın çox dəyərli yazarları və oxucuları! Bizim yalnız bir məqsədimiz var ki, o da **“Yaradıcı uşaq - gənclərin dövrü mətbuatda çıxışını asanlaşdırmaq, onların tanınmasına köməklik göstərmək”** olmaqla məramnaməmizdə aydın şəkildə qeyd olunmuşdur. Aylıq ədəbi-bədii, elmi jurnal olan “Yazarlar” kitabxanalar üçün ənənəvi qaydada məhdud sayda nəşr olunur və elektron formatda bir neçə sabit, dayanıqlı, təhlükəsiz platformadan PULSUZ olaraq yayımlanır. Jurnalın bu günə qədər çap olunmuş bütün nömrələrini **“YAZARLAR” dan sifariş yolu ilə əldə edə bilərsiniz. Mobil telefonla əlaqə: (+994) 70-390-39-93** “YAZARLAR, ANCAQ YAZARLAR...” © YAZARLAR

Zaur USTAC

BAŞ REDAKTORDAN

Salam olsun, dəyərli oxucular!

Jurnalımızın 58-ci sayı ilə görüşünüə gəlmişik.

*Bu sayımızda dəyərli tarixçi-yazarımız **Yunus Oğuzun** “Olaylar” qəzeti başda olmaqla müxtəlif mətbu orqanlarda yayımlanan **“TÜRK” etnonimi və törələri** adlı silsilə yazısının **yeddinci hissəsilə** tanış olacaqsınız. Mövzunun əhəmiyyətini nəzərə alaraq silsilə yazını növbəti saylarımızda da dərc etməyə davam edəcəyik. Yazı tam bitib, mövzu bağlananda **“Yazarlar” jurnalının** xüsusi buraxılışı formasında, ayrıca kitab şəklində çap olunması nəzərdə tutulr. Əlavə olaraq adəti üzrə ayrı-ayrı müəllif yazıları və vacib ədəbiyyat xəbərləri **Oktyabr - 2025 № 10 (58)-ci** sayımızda yer alıb.*

Bu sayımızda tanınmış şair İbrahim Yusifoğlunun doğum günü münasibətilə təbrik yazısı və gənc yazıçı Səma Muğannanın kitab təqdimatı barədə xüsusi yazılar da var. Dəyərli oxucular, plana uyğun olaraq əvvəllər də olduğu kimi jurnalımızı elektron varintda və ənnənəvi formatda əldə edib oxuya biləcəksiniz.

Sizə bütün həyat və fəaliyyətinizdə yeni-yeni nailiyyətlər arzulayırıq!

Hörmətlə: Zaur USTAC,
“Yazarlar” jurnalının baş redaktoru.

“YAZARLAR” JURNALI

“Yazarlar” jurnalı öz işini aşağıdakı prinsiplər və sturuktur əsasında qurur:

- Jurnalla əməkdaşlıq edən yazarlar “Müstəqil Yazarlar Konfederasiyası” adlı alt qurumda birləşirlər (məqsəd yaradıcılıq əlaqələrini möhkəmlətmək və bir-birinə dəstək olmaqdan ibarətdir. Heç bir maddi və ticari məqsədi yoxdur. Üzv yazarlar nə qurum, nə də bir-birləri qarşısında heç bir öhdəlik daşıyırlar. Üzvülük haqqı nəzərdə tutulmayıb.)
- Gənc yazarlar “Yazarlar dərnəyi” adlı ikinci alt qurumun vasitəsi ilə mütəmadi olaraq ustad yazarlardan faydalı məsləhət və tövsiyələr alırlar. Bundan əlavə dərnək əvvəlcədən müəyyən olunmuş layihələr çərçivəsində jurnalın xüsusi buraxılışlarını təşkil edir.
- Müəyyən layihələrin təşkili və gənc yazarların elan olunmuş müsabiqələrə təqdim edilmiş əsərlərinin nəşr olunmaq üçün seçilməsinin obyektivliyini təmin etmək məqsədi ilə tərkibi gizli saxlanılan 5 (beş) nəfər təcrübəli və filoloji təhsili olan yazardan ibarət “Yaradıcılıq Komissiyası” adlı üçüncü alt qurum yuxarıda qeyd olunduğu kimi ancaq yaradıcılıq məsələləri ilə məşğul olur.
- “Yazarlar” jurnalı bütün sadalanan və burada qeyd olunmamış gündəlik fəaliyyət zamanı ortaya çıxan məsələləri ictimai əsaslarla (ödənişsiz) həyata keçirir.

Xüsusi qeyd:

Biz heç bir yazıya müdaxilə etmirik. Odur ki, xahiş edirik materialları göndərməzdən əvvəl bir daha yoxlayın, tam hazır, səliqəli şəkildə dərc olunmaq üçün son variantları göndərin.

“TÜRK” etnonimi və törələri

Türk törəsi nədir?

(yeddinci yazı)

ƏVVƏLİ BURADA: “TÜRK” etnonimi və törələri – YUNUS OĞUZ yazır

Yuxarıda qeyd etdiyimiz kimi törə anlamı səndən yuxarıda duran, ocaq başında oturan, yazılmayan, yeni şifahi olaraq ağızdan-ağıza keçən bəylikləri, eli (dövləti) idarə edən əsas qaydalar toplumudur. Bir sözlə, müasir dildə desək, toplumda siyasi və sosial həyatı müəyyənləşdirən, düzən verən və yazılı olmayan hüquq qaydalarına törə deyilir.

Törə bütün irqləri və dinləri özündə birləşdirən azadlıq verən, sosial münasibətləri müəyyənləşdirən, insanların nizamını

avtoritetə bağlayan, milli barış və bərabərliyi qoruyan mədəni bir qurumdur.

Türk törəsində hər kəsin toplum içindəki yeri, sırası və vəzifələri bu qaydalarla müəyyənləşdirilirdi.

Törə haqqında araşdırmaçı alimimiz Əkbər N.Nəcəf özünün “Səlcuqlu dövlətləri və Atabəyləri tarixi” kitabında yazır: “Ailədən (ocaq) dövlətə (il/el) qədər adlarını çəkdiyimiz türklərdəki bütün bu sosial-ictimai cəmiyyət formasıyaları, təşkilat və qurumları yazısız qanun hesab edilən “törə/türə” ilə idarə edilirdilər. Qədim türk kitabələrində “törü” şəkilində keçən bu sözün mənası “qanun-qayda, nizam idi”. Ayrıca olaraq türk törəsi cəmiyyətin mövcudluğu və nizamını qorumaq üçün dilənçiliyi, əyyaşlığı, avara gəzməyi, vəfasızlığı, cahilliyi, tənbəlliyi və cəmiyyət üçün yad olan ünsürləri, onun nizamını pozacaq hər bir nəsnəni yaxına buraxmır və özündən kənarlaşdırırdı.

Türk törəsinin özəllikləri

1.Yazılı deyil, şifahidir.

2.Dildən dilə, qulaqdan qulağa, nəsildən nəsilə keçərdi.

3. Xaqan da daxil olmaqla hər kəs əməl etməlidir. (Bu da onu göstərir ki, hüququn üstünlüyü əsasdır).

4. Adət və ənənələrin, milli əxlaqın pozulmasının qarşısının alınması, dinin qorunması və digər məsələlər qurultay və xaqandan soruşulur. Bu da onu deməyə əsas verir ki, Türk dövlətləri heç zaman teokratik olmayıblar.

5. Dövrün şərtlərinə görə törənin bəzi müddəaları qurultayda dəyişə bilər.

6. Törənin aşağıdakı maddələri heç zaman dəyişə bilməz.

– Ədalət

– Yaxşılıq

– Düzlük

– İnsanlıq

7. Törə hökmlərinə görə cəza dövlət tərəfindən verilir. Heç kim heç kimə özü cəza verə bilməz. Bu da toplumda qan davasını engəlləyir, barış və huzur üçün vəsilə olur.

8. Türk törəsində uzun sürən həbs cəzası yoxdur.

9. Türk törəsində dövlətə qarşı üsyan, əsgərlikdən qaçmaq, adam öldürmək, oğurluq, təcavüz kimi günahların cəzası edam idi.

10. Törələri saya almayan adamları hakim müəyyənləşdirir və xaqanın başçılıq etdiyi məhkəmədə hökm verilir.

11. Türk törəsi uyğurlar tərəfindən yazılı hala gətirilmişdir.

Amma bizim əlimizdə daha bir, Orxon-Yenisey abidələrində yazılmış, bir-birindən çox da fərqlənməyən daha bir törə var. Eyni zamanda, deyilənə görə, Oğuz Xaqanın 33 maddəlik

buyruğu da mövcuddur. Həmçinin törəyə bənzər, lakin törə adlanmayan Dədə Qorqudun da buyruqları var. Bunların hamısını aşağıda sizin diqqətinizə çatdıracağım.

Törə qaydaları

Qayda 1 – Təbiətsevərlik

Cəmiyyətdə yaşayan qocalar və gənclər təbiətlə bütünlük təşkil edirlər. Heç kim bitkilərə, suya, havaya zərər verməməlidir. İqlimlərin dəyişməsinə xüsusi önəm verilirdi. Sağlam baş sağlam bədəndə olar, deyə faydalı və təbii yeməklərlə qidalanar, bədən və hərbi təlimlərə önəm verərdilər.

Qayda 2 – Qadın haqları

Ailə içində qadın və er eyni hüquqlara sahibdirlər. Er bir qadınla evlənə bilərdi. Türk törəsində mövsümə və hava durumuna, eyni zamanda köç edəndə, səfərə çıxanda, yaş və toylara uyğun olaraq qiyafət geyinərdilər.

Qayda 3 – Fəzilət (ərdəmlik)

Türklər və Türk səlahiyyəti altında yaşayan hər kəs güvənlidir. Hər kəs qorunur, eyni zamanda çalışqan və usta olmalıdır. Türk törəsi digər qəbilələrin və millətlərin üzərində əxlaq dəyərləri ilə ölçülür. Su qaynaqları hamı üçün bərabərdir. Su satılmaz. Kimisə sevmək adam öldürməkdən ayıb deyil. Cinsi təcavüz əsla ola bilməz və bunu heç kim cəsarət edib ağılından keçirə bilməz, çünki bu, törəyə görə ağır cəzalandırılır. Dövlətə zərər vermək, ideallarına alçaltmaq, əxlaqi dəyərləri gözdən və qiymətdən salmaq, sirr saxlamamaq da eyni şəkildə cəzalandırılır.

Qayda 4 – Ədalət

Türk törəsində cəzalar çox qətidir. Bütün toplum bunu bilir və əməl edir. Hər hansı boy, yaxud tayfa bəyi qurultaylarda xandan və ya xaqandan hesab soruşa bilər. Hər kəs (yönəltici və yönəldilən) çiyin-çiyinə çalışır, bir-birlərinin qarşısında cavabdehirlər. Şərqə, günəşə baxan evlərin qapısı kilidlənməzdi. Çadırlarda isə iqlimə uyğun qapılar qoyulurdu. Oğurluq yoxdur. Xaqan bəlli bir gündə evini əhaliyə yağmalatdırırdı. Əski türklərdə günah iki yerə bölünürdü.

“Şərəfli” günah.

“Şərəfsiz” günah.

Türk törəsinə qarşı çıxan xanədan mənsuqlarına ölüm cəzası verildikdə, onun yayının sicimilə (kiriş) boğulurdu. Namussuzluğun, iffətsizliyin cəzası ölüm idi.

Qayda 5 – Ailə

Böyüklərə hörmət, sayğı, kiçiklərə şəfqət və sevgi mütləqdir. Bu toplumun inşa etdiyi təməl nöqtəsidir. Bu pozularsa, törələr pozular, toplum dağılırdı. Ana və ata uşaqlara çox kiçik yaşlarından başlayaraq törə qaydalarını və qazanılan bilgiləri öyrədirdilər.

Qayda 6 – Etika anlayışı

Toplumun faydası üçün, əgər bu dürüst və doğru fikirdisə, önü açılar, dəstək verilir. Bu fikir yönətmən tərəfindən idarə olunur. Törədən kənarda özündən razı olan, xudpəsənd və kimsəni

bəyənməyən insan, yaşı nə qədər olursa olsun toplumdan kənarlaşdırılır. Heç kimse onunla danışmaz, süfrəyə dəvət edilməzdi. Obadan çıxarılması əsas şərtdir.

Qayda 7 – Azadlıq, (özgürlük), müstəqillik Türk ulusunun (xalqın) türkdən başqa yiyəsi olmaz. Türk hürri yaşamağa öyrənib.

Qayda 8 – İncə

Türk dövlətinin dini yoxdur. Törəyə görə bütün dinləri qəbul edənlər bərabər və xoşbəxt yaşamışlar. Türklər din sümürgələrinə dayanan bütün iqtidarların yıxıldığını görmüşlər. Törə dinin sümürməsinə heç vaxt əfv etmər. Din sahibləri siyasətə qarışmamalıdır. Qarışanda xalq dağılar, dövlət çökər.

Qayda 9 – İdarəetmə

O zamanlarına görə türklərdə dövlətin idarə olunması ən demokratikdir. Dövlətin idarə olunmasında törə əsasdır. Dövlət yurddaşlarının pulsuz əlaqələrini, sağlamlığını, təhsilini və güvənliyini qoruyur. Bu baxımdan İpək yolunda (Asiya və Avropada) minlərlə xidmət karvansarayları ilə dolu olurdu.

Qayda 10 – Mədəniyyət

Türklər digər mədəniyyətləri yaxına buraxmaz, təqlid etmər, onların paltarlarını geyinmər, adət və ənənələrini sevməzdilər. Dəbdəbəyə və özünü göstərməyə (lovğalanmağa) önəm verməzdilər. Qənaətcil olar, israfçılığa yol verməzdilər. Eyni şeyləri geyinər, yeyər və içərdilər. Fəlakət (qıtlıq, zəlzələ, sel,

daşqın və s.) olduğunda isə bütün ağılı ilə birlik yarada və çətinliklərin öhdəsindən tez bir zamanda gələrdilər.

Qayda 11 – Təhsil

Uşaqlara çox kiçik yaşlarından Türk törəsi öyrədilir. Savaşda və barışda nə edəcəkləri haqqında bilgiler verirlər. Xaqanların əmrlərini və hökmlərini onlara bilim adamları çatdırırlar. Xalq və bəylər cəsur, həm də hazırlıqlıdirlar. Əsas olaraq onlara türkü sevməyi öyrədirlər.

Türk törəsini kiçik yaşlarından başlayaraq sevməyin duyğusunu öyrədirlər.

Dövlət xidmətində, insanlara münasibətdə sayğı əsas götürülür.

Əsasən, ağır, ciddi, çox danışmayan, lazım gələndə az və sərrast danışan, soyuqqanlı, qəfil əsəbləşməyən, cəsur, əxlaqlı, əzmli, sözüne və vəzifəsinə sadıq, intizamlı, yalan danışmayan insanlar yetişdirilirdi. Ən önəmlisi isə topluma xəyanətin zərəri və cəzası öyrədilirdi.

Qayda 12 – Anlaşma və söz vermək

Türklər 5000 il öncə də dan yeri ağarkən, (qan qırmızı, şərab kimi) qan qardaşı olub, ömür boyu sözünün üstündə duracağına və bir-birlərinə kömək edəcəklərinə söz verərdilər.

Türklərdə söz vermək üçün özlərinə məxsus bir ritual keçirərdilər. Bunu şərab, yaxud qırmız içərək edərdilər. Onlarda xüsusi bir söz demək yasaqdır. Söz vermək ən uca qanundur.

Türklər bütün dövlətlərini bu törə ilə qurmuşlar, onu pozanda yıxılmışlar.

Haşiyə. Dünyanın bir çox yerlərində fərdlər qarışıqlıq münasibətlərdə “Türk sözü mü?” deyərlər, yəni sözün həyata keçirilməsi hökməndir.

Bilge xaqan törəsi (yasası)

1.Tanrı (Yaradan) təkdir

2.Hər kəs Tanrıdan qut (can, yaxud xoşbəxtlik) almaq istərsə, başqasına yalvarmasın

3.Bir el (dövlət), bir xaqan, bir Tanrı

4.Bir qına iki qılınc girməz. Bir xatun iki ər ala bilməz və bir budunda (xalq) iki törə ola bilməz. Törə təkdir. Törə qəti və kəskindir. Kim ki, törəyə uya (adət-ənənəyə əməl etsə) kutlanır, kim ki, törəyə kıya (adət-ənənəyə əməl etsə şöhrət qazanar)katlanır.

5.Kimsə törədən üstün deyildir. Dirilik və birlik üçün törə budur.

6.Bir çoban sürüsünə, bir kişi ailəsinə, bir xaqan xalqına görə sorumludur.

7.Hər kişi (ər) qadınına, atına, silahına sahib çıxacaq.

8.Ana-ataya və babaya təzim (sayğı) göstəriləcək.

9.Hımsına (hər iki tərəfdən anaya, ataya, bacıya, qardaşa) sarılacaq, qonşunu gözləyəcəksən.

10.Ər kişi yalan söyləməyəcək.

11.Mal çalan (oğurlayan), mülk əvəzinə mislilə ödəyəcək. Hesabı ya malı, ya da canı ilə ödəyəcək.

12.Kimsə zorlamağa cəhd edərsə canından (edam) olacaq.

13.Hər kim olursa olsun, haqsız, aldadıcı (fırıldağ) iş tutarsa dərhal hesab istəniləcək.

14.Savaştan kənar duran, ya da qaçan cəhənnəmə (tamuya) göndəriləcək.

15.Aman istəyəne qılınc qaldırmayacaqsan, sənə sığınana arxa çevirməyəcəksən.

16.Baş qaldıranın başı kəsiləcək (alınacaq), haqq istəyənin haqqı veriləcək.

17.Kimsə kimsəyə üstünlüyünü göstərməyəcək. Nə ağ ətin qaradan, nə qaranın qızıldan, nə qızılın sarıdan fərqi olmayacaq.

18.Kin və lovğalıqdan uzaq olacaqsan.

19.Məzluma mərhəmət göstərəcək, zalıma əzab hiss etdirəcəksən.

20.Zəifə, yaralıya, uşağa və qadına əl qaldırmayacaqsan.

21.Qızı istəyən, xaqan da olsa, bəy də olsa belə qız istədiyinə veriləcək.

22.Lazımsız yerə ağac kəsməyəcəksən, suyu çirkləndirməyəcəksən.

23.Bilməyib yalandan bildim deməyəcəksən, dərini (müşgülü) bilənə danışacaqsan.

24.Bu günün işini sabaha buraxmayacaqsan.

25.Eyib (səhv) görməyəcək, eyib (səhv) axtarmayacaqsan.

26. Güclükən əfv et, zəifkən səbr et.

27. Qədərinə (yazgına) asi olma.

28. Etdiyin yaxşılığı unut, sənə edilən yaxşılığı unutma.

29. Hər kəs ədalətlə iş görəcək.

30. Hər nə edirsən et, ancaq mühakimə olunacağını heç zaman unutma.

31. Xalğına yad olma. İpəyin əlasına, sözün tərifiyə aldanma, onlarla süslənmə.

32. Xaqan odur ki, ədaləti üstün tutsun, törəni yaşatsın. Törə yox olarsa, el (dövlət) yox olar. El (dövlət) olmazsa, budun (xalqın) qul olar.

33. Ey, Türk Oğuz bəyləri, ey millətim, eşidin! “Üstdə mavi göy çökmədikcə, altda yağız (sarı) yer dəlinmədikcə, sənin Elini və törəni kim poza bilər?”.

Ardı burada: **“TÜRK” etnonimi və törələri- YUNUS OĞUZ yazır**

MÜƏLLİF: **YUNUS OĞUZ**

Yunus Oğuzun bloqu

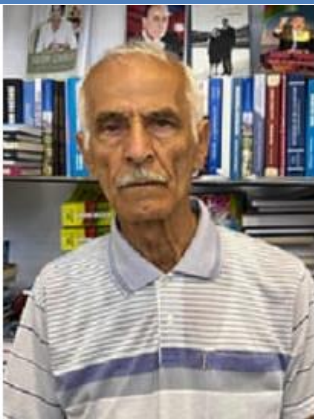
>>>> ƏN ÇOX OXUNAN HEKAYƏ <<<<

KİTABEVİM.AZ
kitab marketi

Mustafa Müseyiboğlu adına kitabxana

SƏDULLA ŞİRİNOVUN KİTABLARI:

1. *Sədulla Şirinov “Sönməyən qisas” pdf*
2. *Sədulla Şirinov “Gecikmiş etiraf” pdf*
3. *Sədulla Şirinov “Zamanın pəncərəsindən baxanda” pdf*
4. *Sədulla Şirinov “Heç nə olmazdan çox şey olurmuş” pdf*
5. *Sədulla Şirinov “Qudalar” pdf*

KİTABEVİM.AZ
kitab marketi

Mustafa Müseyiboğlu adına kitabxana

QADIN ŞILTAQLIĞI, YOXSA...

(hekayə)

Mahal yorğun-arğın evə gəlib özünü divana yıxdı. Şəfəq qaş-qabaqlı:

-Mahal...

Mahal əlini qaldırıb onu danışmağa qoymadı. Dikəlib bir qutunu ona uzatdı. Şəfəq tez gözəl tərtibatlı qutunu açdı. Üzük, sırğa komplekti idi. Brilliantla işlənmişdi.

Şəfəqin sevincinin həddi-hüdudu olmadı. Qızıl üzüyü, qızıl sırğaları vardı. Brilliant dəsti isə yox. O, Mahala sarıldı. Mahal:

-Ürəyin gedirdi, – dedi. Axır ki, ala bildim.

Şəfəq

-Canım, ürəyim, çox sağ ol. Bir dənəsən.

Şəfəq bir daha öz təşəkkürünü bildirmək, onu öpmək üçün irəli yeridi. Mahal yatırdı. Onu oyatmadı. Ləl-cəvahir dəstini götürüb otağına çəkildi.

Aradan bir ay keçdi. Mahal əlində daha bir qutu evə gəldi. Şəfəq özünü yetirdi:

-Qutudakı nədir? Mənimçin almısan?

-Əlbəttə, səninçin.

Şəfəq maraq içərisində tez qutunu açdı. Bahalı bilərzik idi.

-Mənim həyat yoldaşımdan yoxdur! Var ol!

Mahal yorğun nəzərlərlə ona baxdı:

-Sənin zövqünə, sənin arzuna uyğun hədiyyə!!!

Başqa bir gün həyat yoldaşına bahalı boyunbağı gətirdi.

Həmin gündən bir müddət keçdi. Mahal işşən gəlmişdi. O, əlindəki açarı Şəfəqə uzadaraq:

-Daha bir arzunu da yerinə yetirdim, – dedi. -Pəncərədən bax.

Həyətdə yağın içində bahalı bir maşın dayanmışdı. Şəfəq sevindiyyindən yerində atılıb düşdü. Mahalı qucaqlayıb öpmək üçün ona sarı getdi. Mahalı yuxu aparmışdı. Onu

oyatmayıb həyəətə düşdü, maşının sükanı arxasına keçdi. Maşınla bir-iki dövrə vurub qayıtdı.

Mahal oyanıb özünə çay süzmüşdü. Şəfəq onun boynuna sarıldı:

-Sağ ol, əzizim. Bir dənəsən. Köhnə maşının ümidinə qalmışdım.

Mahal dedi:

-Amma maşın sən deyən köhnə deyildi. Sənin gözünə elə görünürdü. Sadəcə rəfiqələrinlə, işdəki xanımlarla bəhsə girmişdin. Ona görə də maşın gözündən düşmüşdü.

Şəfəq mətbəxə keçib hazırlıq işləri görməyə başladı. Köməyə bacısı Şəhlanı da çağırdı. Eşidən-bilən təbrikə gələcəkdi. Qonaq otağına keçdi. Mahal yox idi. Şəfəq mobil telefonla ona zəng etdi. Vəziyyəti anlatdı. Mahal üzrxahlıq elədi:

-Siz yeyin-için, nuş olsun. Əylənin. Məni də orada hiss etdin. Mənin işim çoxdur. Yox, yox, gələ bilməyəcəyəm. Ola bişin ofisdə gecələdim. Mahal evə bir də ertəsi gün gəldi. Şəfəq yatmışdı. Onu oyatmadı: "Yəqin axşam gec yatıb. Ev qonaqlı-qaralı olub".

O, qazı yandırır çayniki qazın üstünə qoydu. Soyuducudan yağ, pendir, kəsmik, bal, qaymaq çıxardı, çörək doğrayıb süfrəyə qoydu. Bir dənə də yumurta qaynatdı. Üzünü qırxınca yumurta da bişdi. Oturub səhər yeməyini yedi. Şəfəq hələ yatırdı. Onu oyatmamaq üçün asta tərپənirdi. Qapıdan çıxmaq istəyəndə Şəfəq yuxudan oyanıb özünü onun üstünə atdı:

-Əzizim, gözümün işığı!

Şəfəq elə bil əvvəlki hikkəli, dilxor, qaşqabaqlı adam deyildi. Mahala can deyib, can eşidirdi.

-Mahal, Allah səni mənə çox görməsin. Hara tələsirsən. Əyləş, çay-çörək verim, südlü aş hazırlayım. Ayaq saxla, bir as söhbət edək, dərdləşək.

Mahal cavabında dedi:

-Səhər yeməyi yedim. Şirin çay da içdim. Narahat olma. Gedim, iş başdan aşır.

Mahal getdi. Bir də gecədən xeyli keçmiş qayıtdı. Yorgun olduğundan divanda uzandı və dərhal yuxuya getdi.

Yenə bir neçə gün keçdi.

Mahal indi noutbukun qarşısında idi. Şəfəq onun yanına gələrək:

-Əzizim, özünü yorma, gedək yataq, – dedi.

Mahal:

-Sən get, yat. Mən işləməliyəm. Vacib tapşırıq almışam.

Şəfəq gedib yatdı. Ertəsi gün Mahal səhər yeməyindən sonra iş getmək istəyəndə Şəfəq onun qarşısını kəsdi:

-Üzünə həsrət qalmışam. Bir kəlmə kəsə bilmirəm. Gec gəlib, tez gedirsən. Qarşına yemək də qoya bilmirəm. Özün

hazırlayırsan. Elə bil məndən qaçırsan. Evdən qaçaq düşmüşsən. Nə baş verir? Bütün günü işdəsən. Evdə olanda da noutbukdan əl çəkmirsən. Bir anlığa ayaq saxla, oturub söhbət edək. Ər-arvadıq. Mənə vaxtın çatmır? Niyə mənə vaxt ayırmırsan?

Mahal ah çəkdi:

-Yadımdamı? Bir neçə ay əvvəl işdən ac və yorğun gəlmişdim Yemək istədim. Dedin hazır yeməyimiz yoxdur. Özün hazırla. Dedim çay gətir. Dedin, dur süz. Hələ üstəlik əlavə etdin ki, məhəbbət ləl-cəvahir dəsti, bilərzik, boyunbağı, maşın alıb gətirmir. Bunlar pul ilədir. Sonra arzuladığın alınası şeylərin siyahısını mənə verdin ki, onları hər şeydən çox istəyirsən. Məhəbbət gəldi-gedər şeydir. Sən dedin bunları. Sənin arzularını yerinə yetirmək üçün məcbur olub gecəmi gündüzümə qatdım. Bu işdən, o biri işə qaçdım. Pul qazanmaq lazım idi.

Şəfəq başını aşağı saldı. Mahalın gözlərinə dik baxa bilmirdi. Mahal sözünə davam etdi:

-Sənin istəklərini yerinə yetirmək üçün altı aydır əlləşirəm. İndi sənin brilliant sırğa-üzük dəstin, üzəri briliyantla işlənmiş qızıl saatın, bahalı boyunbağın və bilərziyin, yağın içində maşının var. Tezliklə yeni mənzilimiz də olar. Bu mənzilə sığmırsan. Bağ evidə alarıq. Amma bir şeyə təəssüflənirəm.

Şəfəq gözlərini ona zillədi:

-Nəyə?

-Sənin yazdığın siyahıda sənə olan məhəbbətimə dair bir söz də yoxdur.

Şəfəqin gözləri doldu. Siyahını ərindən alıb çırdı:

-Yazdıqlarımın heç biri mənə lazım deyil. Bağışla. Sənə istəyirəm. Səni yanımda görmək istəyirəm.

Bakı, 28 sentyabr 2025-ci il

Müəllif: **AKİF ABBASOV**,

Azərbaycan Respublikasının Təhsil İnstitutunun elmi katibi, pedaqogika elmləri doktoru, professor, Əməkdar müəllim.

SƏDULLA ŞİRİNOVUN KİTABLARI:

6. **Sədulla Şirinov “Sönməyən qisas” pdf**
7. **Sədulla Şirinov “Gecikmiş etiraf” pdf**
8. **Sədulla Şirinov “Zamanın pəncərəsindən baxanda” pdf**
9. **Sədulla Şirinov “Heç nə olmazdan çox şey olarmış” pdf**
10. **Sədulla Şirinov “Qudalar” pdf**

KİTABEVİM.AZ
kitab marketi

Mustafa Müseyiboğlu adına kitabxana

Zaur Ustac

Üzeyir Hacıbəyov - 140
(monoqrafiya)

“Üzeyir Hacıbəyov — 140”: Zaur

Ustacın xatirə-monoqrafiyası haqqında

Sentyabrın 18-i Azərbaycanın musiqi və mədəniyyət təqvimində həm də xatirə günüdür: Şuşanın dərin musiqi-əxlaqi atmosferindən çıxmış, milli professional musiqi və operanın banisi, tanınmış ictimai xadim, jurnalist, yazıçı Üzeyir bəy Hacıbəyov 1885-ci ildə təqvimin bu günündə dünyaya gəlib. Bu il — 2025 — Üzeyir bəyin 140 illik yubileyi ilə üst-üstə düşür və bu yubileyə həsr olunmuş nəşrlərdən biri də şair-yazıçı və tədqiqatçı Zaur Ustacın “Üzeyir Hacıbəyov -140” monoqrafiyasıdır. Bu kiçik, lakin məzmunlu kitab həm yubileyi qeyd etməyi, həm də Üzeyir bəyin irsini daha canlı, daha müasir oxucuya çatdırmağı hədəfləyir.

Zaur Ustac, müasir ədəbi mühitdə şair, redaktor və bəzən elmi-populyar mətnlərin müəllifi kimi tanınır. Onun nəşrləri arasında həm şeirlər, həm redaktə işləri, həm də ön sözlər, tərtibatçılıq fəaliyyətləri diqqət çəkir; bu da Ustacın yalnız ədəbi deyil, eyni zamanda tədqiqatçı və publisist köklü bir yazar olduğunu göstərir. Belə bir müəllifin Üzeyir bəy Hacıbəyli mövzusuna müraciəti gözlənilən bir addımdır — çünki “Üzeyir Hacıbəyov” mövzusu həm mədəniyyət tarixi, həm də müəllifin poetik-estetik duyumu üçün zəngin material təqdim edir.

“Üzeyir Hacıbəyov -140” oxucuya dahi bəstəkarın həyatı və yaradıcılığını təkcə bioqrafik faktlar kimi təqdim etmir; həmin illərin mədəni-iqtisadi kontekstində Üzeyir bəyin rolunu musiqiçi – bəstəkardan daha çox yazıçı – publisist kimi qabardır. Zaur Ustacın bu kitabı Üzeyir bəy Hacıbəyli jurnalist, publisist, yazıçı, satirik, dramaturq kimi təqdim etmək baxımından böyük əhəmiyyət kəsb edir. Əsəri əhəmiyyətli edən vacib məqamlardan biri də Zaur Ustacın 10 fəsildən ibarət olan monoqrafiya boyunca daim mötəbər mənbələrə istinad etməsidir. Mətn monoqrafik formatın sərhədlərindən çıxaraq, publisistik ton və təhlilçi baxışla oxucunu həm tarixi faktlarla,

həm də estetik refleksiyalarla qarşı-qarşıya qoyur. Ustacın monoqrafiyasında diqqət çəkən məqam mətnin dili və strukturu arasındakı balansdır. O, müxtəlif mövzulu fəsiləri ustalıqla vahid süjet xətti kimi seçdiyi Üzeyir bəy Hacıbəyli "böyük ədib" kimi təqdim etmək ideyası ətrafında cəmləyə bilmişdir. Bu baxımdan kitab vahid mövzulu əsər təsiri bağışlayır. Zaur Ustac Üzeyir bəyin bəzi məqamlarda indiki dövrdə mürəkkəb görünə biləcək ifadə tərzini müasir oxucuya sadə, aydın və bəzən poetik ifadələrlə çatdırır. Bu yanaşma çox vaxt akademik mətnlərdə itən insani və emosional əlaqəni bərpa edir: oxucu Üzeyir bəyə təkcə tarixi şəxsiyyət kimi deyil, canlı yaradıcı kimi yaxınlaşır. Eyni zamanda Ustac faktları, tarixi hadisə-silsilələrini, müəllifin yaradıcılıq məkanını qısa, amma yığcam şəkildə təqdim etməyi bacarır ki, bu da monoqrafiyanı həm geniş oxucu, həm də araşdırmaçılar üçün əlçatan edir. Monoqrafiyanın əsas yükünü təşkil edən argument — Üzeyir bəy Hacıbəylinin yalnız bəstəkar yox, eyni zamanda pedaqoq, publisist və milli mədəni islahatçı kimi görünməsidir. Ustac bu argumenti tarixdən gətirilən nümunələrlə, bəstəkarın pedaqoji və publisistik fəaliyyətinə işıq salan istinadlarla möhkəmləndirir. Oxucu üçün faydalı olan başqa bir məqam monoqrafiyada verilən xatirə, sənəd və faktların vacib hissələrinin vurğulanmasıdır; belə elementlər Üzeyir bəyin çoxşaxəli fəaliyyətinin daha aydın görünməsinə xidmət edir. Hər bir yubiley-monoqrafiya kimi, "Üzeyir Hacıbəyov -140" da həm tərifə, həm də müəyyən tənqidi fikirlərə açıqdır. Bir tərəfdən, Ustacın publisist üslubu mətnə canlılıq qatır; digər tərəfdən, ciddi araşdırmaçı oxucu daha dərin arxiv işləri və istinadların genişliyini gözləyə bilər. Buna görə də monoqrafiyanı ideal şəkildə kontekstləşdirmək üçün oxucu mətnə əlavə olaraq elmi məqalələr, arxiv materialları və ədibin əsərlərinin təhlilinə yönəlmiş daha geniş tədqiqatlarla birlikdə müraciət etməlidir. Bununla belə, Ustacın işi "Üzeyir Hacıbəyov" mövzusunı geniş oxucu kütləsinə çatdırmaq baxımından

əhəmiyyətlidir və yubiley çərçivəsində vacib bir pay sahibidir. Zaur Ustac özü də monoqrafiya boyunca müxtəlif başlıqlı məqalələrində tez-tez bu məqamı vurğulayır ki, onun əsas məqsədi yada salmaqdan, xatırlatmaqdan – təbliğat işindən ibarətdir.

“Üzeyir Hacıbəyov -140” həm yubiley xatirəçiliyi, həm də publisistik yanaşma ilə hazırlanmış bir monoqrafiyadır. O, Üzeyir bəy Hacıbəylinin irsini yenidən oxumağa, onun yaradıcılığının müasir oxucu üçün nə demək olduğunu yenidən düşünməyə çağırır. Monoqrafiya xüsusi olaraq tədqiqatçıların ixtiyarında olan mürəkkəb mətnləri sadələşdirir və geniş oxucu kütləsinə Üzeyir bəy Hacıbəyli daha yaxın, daha insani bir obraz kimi təqdim edir. Bu səbəbdən kitabı həm yubiley münasibətilə, həm də “Üzeyir Hacıbəyov” mövzusuna giriş kimi tövsiyə etmək olar.

Ədəbiyyat tarixə münasibətdə yalnız xatirə rolunu oynamır, həm də gələcəyə işıq tutan mayak kimi çıxış edir. Müasir Azərbaycan ədəbiyyatında fərdi üslubu ilə seçilən yazıçı-şair Zaur Ustacın “Üzeyir Hacıbəyov – 140” adlı monoqrafiyası da belə əsərlərdən biridir. Bu kitabda müəllif sadəcə hadisələri xatırlatmır, zamanın fəlsəfəsini çözüür, oxucunu milli yaddaşa üz-üzə qoyur.

Monoqrafiyanın başlıca ideyası – Azərbaycanın tarixi inkişaf yolunu yüz illik zaman çərçivəsində dəyərləndirməkdir. Ustac göstərir ki, yüz il əvvəl milli mübarizədə arzulanan ideallar bu gün reallığa çevrilib. Dövlətçilik, müstəqillik, milli kimliyin qorunması – bütün bunlar indi həyatımızın gerçək faktlarıdır. Müəllif oxucuya sadə bir həqiqəti çatdırır: “Biz indi onlardan 100 il qabaqdayıq”. Yəni bizdən əvvəlki nəsillərin ümid etdiyi gələcək artıq bizim bu günümüzdür.

Kitabda diqqət çəkən əsas xətt – milli yaddaşa bağlılıqdır. Müəllif hesab edir ki, hər bir xalqın zaman qarşısında mövqeyi onun irsinə münasibəti ilə ölçülür. Dilini, ədəbiyyatını, mədəniyyətini qoruyan xalq zamanın fəvqündə dayanır. Bu baxımdan monoqrafiya həm tarixi təhlil, həm də milli kimliyin dəyərinə çağırış xarakteri daşıyır.

Zaur Ustac bu əsərində sırf akademik üslubdan qaçaraq, publisistik təhkiyə ilə oxucuya müraciət edir. Tarixi faktlar canlı emosiyalarla təqdim olunur, analitik yanaşma bədii ifadələrlə zənginləşdirilir. Bu isə monoqrafiyanı həm elmi dairələr, həm də geniş oxucu kütləsi üçün maraqlı edir.

Zaur Ustac bu əsərdə sadəcə tarixdən bəhs etmir, həm də gələcəyə baxış təqdim edir. Onun fikrincə, xalqın qüdrəti zamanın nəbzini tutmaq bacarığında, yəni həm tarixi dərk etməkdə, həm də gələcəyi qabaqlamaqda gizlidir. “Üzeyir Hacıbəyov -140” adlı monoqrafiyanı vahid bir əsər kimi götürdükdə “Biz indi onlardan 100 il qabaqdayıq” fikrinin ana xətt kimi keçdiyini görürük. Bu ifadə həm də bir xəbərdarlıqdır: əgər biz milli dəyərlərimizi unutsaq, yüz il sonra gələcək nəsillər bizdən geri qala bilər.

“Üzeyir Hacıbəyov -140” monoqrafiyası Azərbaycan publisistikası və ədəbiyyatında mühüm hadisədir. Əsər oxucunu həm düşünməyə, həm də tarixdən nəticə çıxarmağa çağırır. Zaur Ustac bu kitabı ilə bir daha sübut edir ki, ədəbiyyat yalnız sözün gözəlliyi deyil, həm də milli düşüncənin, ictimai mövqenin ifadəsidir.

Zaur Ustac – “Üzeyir Hacıbəyov – 140” pdf

Müəllif: Günnur AĞAYEVA,

ədəbiyyatşünas, tənqidçi.

NAMİQ HACIHEYDƏRLİNİN YAZILARI

GÜNNUR AĞAYEVANIN YAZILARI

ZAUR USTACIN DİGƏR YAZILARI

>>>> ƏN ÇOX OXUNAN HEKAYƏ <<<<

Mustafa Müseyiboğlu adına kitabxana

Günnur Ağayeva “Munis yazılar 1” (Yunus Oguz-65) PDF

_Günnur Ağayeva – “Munis yazılar – 2” (Zaur Ustac-50) pdf

KİTABEVİM.AZ
kitab marketi

Mustafa Müseyiboğlu adına kitabxana

TABLO*(hekayə)*

Rusiyanın ucqar yerlərindəki qəsəbələrdən birində şaxtalı aprel gecəsi davam edirdi.

Adətən sərxoşların yığıldığı kiçik bir yerdə 4 nəfər gənc qızgın müzakirələrə qapılmışdı.

Gənclərin yaşı 18-24 arası olardı.Vadim “dəstənin rəhbəri” idi,digərləri adətən onunla hesablaşırdı.Aleksey isə Vadimin ən yaxın dostu idi.(Dost sözünün nə anlama gəlməsinin dərinliklərinə varmırıq).Dörd nəfərdən biri də Dmitri idi.

Adətən o,müxtəlif kitablardan nələrsə oxuyub bu cür içki məclislərində müzakirə üçün ortaya atardı.

Sonuncu gənc isə Fyodor idi. Utancaq və ya sadəcə çox danışmayan bu gənc, bəlkə də, sadəcə hansısa bir qrupda olmaq xatirinə bu gənclərlə birlikdə olurdu. Onların olduğu yer az işıqlı, alçaq tavanlı bir yer idi.

Siqaret dumanının da hər yeri bürüməsi dərdlərini unutmaq üçün bura gələnlərə və ya sadəcə içib, boş-boş danışmaq istəyənlərə əlverişli şərait yaradırdı.

Bizim gənclər də yaxşıca içmişdilər, səsləri hər kəsin səsini üstələsə də, onlara fikir verən yox idi.

Aralarında ən çox qızıışanı isə Vadim idi:

-Qadına azadlıq vermək, başa oyun açmaqdır, dostlar! Bu məxluq yaradılışı etibarilə axmaqdır! Düz demirəmmi, Alyoşa?

-Düzdü, dəyərsiz məxluqdu, ancaq doğub-törəmək və ev işlərini görmək üçün yaranıb!

-Yox, Vadim. Heç inanmıram ki, qadinsız bir dünya arzulayıydın, - Dmitri Vadim və Alekseyə nəzərən sakit idi.

-Həm də axı bizim analarımız da qadındır. Belə danışmaq yaramaz, Vadim. Qadınlar olmasa, bizlər də olmazdıq, - Fyodor sanki ürkəkliklə əlavə etdi.

-Heç kim məndən soruşmamışdı ki, olmaq istəyirəm ya yox! Boş-boş danışma, Fyodor...

-Həm də tanrı kişini və qadını eyni mərtəbədə yaradıb, bu barədə söz demək bizə düşmüz.

-Eh Fyodor,nə tanrıbazlıqdı? Hələ heç kəs elmi olaraq sübut etməyib ki,o var. Heç mən özüm də onu görməmişəm,ona görə onun adından yazılanlar mənim heç vecimə də deyil!

-Elədir ki,var.Özünü göstərsin,biz də inanaq!-Aleksey sanki Vadimin dediklərinin icmalını verirdi.

Bunu eşidən Dmitri oxuduğu kitabdan söhbət salmaq üçün imkanın olduğunu düşünüb,dedi:

-Tanrı demişkən,yeni bir filosofla tanış olmuşam.

-O kimdir,elə?

-Fridrix Nitşe.O tanrının öldüyünü bildirir!

-O necə olur?-Aleksey axmaq bir təəccüblə soruşdu.

-Heç baş açmadım.

-Onda belə çıxır ki,tanrı əvvəlcə var imiş?-Fyodor maraqlandı.

-Əşi,mən nə bilim.Onu bilirəm ki,bir az qəribə filosofdur.Deyir ki,mərhəmətli olmaq günahdır! Amma bizə öyrədirlər ki,mərhəmətli olmaq lazımdır.

-Bax burda Nitşe yanılır.insan gərək mərhəmətli olsun!-orijinal bir fikir söyləmiş insan ədası ilə Aleksey "Nitşenin səhvini düzəltdi".

-Əşi dayan bir görək! Bizə çox şey öyrədirlər,-Vadim Alekseyə çımxırdı,-de görüm,sənin bu Nitşen niyə deyir ki,mərhəmətli olmaq lazım deyil?

-O deyir ki,insan güclü olmalıdı.Mərhəmətli olanda isə sənin gücün azalır.(Düzünə qalsa,Dmitri Nitşenin heç bir əsərini oxumamışdı.O sadəcə hansısa fəlsəfəyə dair bir kitabda Nitşeyə aid səhifədəki cümlələrdən ikisini mənimsəyə bilmişdi.)

-Bax ha...Heç də pis fikir deyil.Sağ ol,Nitşe.Əşi hər nəyə...Gəlin bu gecə maraqlı nəşə edək!-Vadim bir qədər həyəcanlandı.

-Nə fikrin var,de görək.

-Gəlin Annanın evinə gedək!Hə,əla fikirdi.Gedək Annanın evinə!

-Orda nə işimiz var?

-Bilmirəm.Əylənməyə bir şey tapırıq!

Anna qəsəbənin kənarında tək-tənha yaşayan,təxminən 25-30 yaşlarında bir qadın idi. Qəsəbənin sakinləriylə sıx əlaqədə olmaz,öz evinə çəkilər və deyilənə görə günün əksər hissəsini ibadətdə keçirərdi. Övladı olmasa da,deyilənə görə hamiləydi və bu yaxınlarda da övladı olacaqdı. Əri təxminən 6 ay əvvəl hansısa bir dəstəyə qoşulub macəra axtarışına getmiş, Annanın hamilə olması belə onu fikrindən döndərməmişdi. Onun haqda qəsəbədə çox dedi-qodular gəzirdi, öz ruhunu şeytana tapşırıldığını,hətta onun insan deyil,cin olduğunu söyləyənlər belə var idi.

Gənclər yola düşdükdən bir az sonra Fyodor:

-Yox,mən getmirəm,-dedi.

-Niyə,ay qorxaq?Yoxsa sən də onun cin olmasına inanırsan? -
Vadim bir qədər əsəbiliklə soruşdu.

-Yox,cin olmadığını bilirəm.Hətta onunla söhbət də etmişəm.O
əsl tanrı adamıdır,Vadim,mən belə insanı incidə bilmərəm.Tanrı
qəzəblənə bilər.

-Qorxaq! Sənin kimisi heç bizə lazım da deyil,-deyib Vadim
Fyodoru itələdi. Beləliklə Fyodor ümumi dəstədən
ayrılıb,evlərinə yola düşdü. Qalan üç nəfərdən Vadim və Aleksey
nə etdiklərindən əmin bir halda yola davam edirdilər. Vadimdəki
özünü mühüm hiss etmə və pafos simasından aşkar
görünürdü.Aleksey sakit idi,düzü onun heç nə vecinə
deyildi,əsas məsələ o idi ki,etməyə nəşə olsun və o
darıxmasın.Dmitri
isə daxilində narahatlıq hiss etsə də,özünə sığışdırmadığına görə
bunu açıq dilə gətirməyə və ya dəstədən ayrılmağa cəkinirdi:

-Vadim,gəl onu incitməyək.Axı onun bizə nə pisliyi dəyib?

-Onsuz da,incitmək fikrim yoxdur.Bir az lağa
qoyub,əylənərik,vəssalam. Özü də axmağın biri axmaq,bayaq
Nitşedən,mərhəmətdən danışan sən deyildin?İndi birdən-birə
mərhəmətlimi oldun?!

Sanki birdən-birə özündə "Nitşeyə sadıqlıq məsuliyyəti" hiss
edən Dmitri cəsarətləndi:

-Hə,doğru deyirsən!Gəl bu gecəni maraqlı edək!Mən səninlə razı!

Hava şaxtalı olsa da,üçlük üşümürdü.Həm içkinin təsiri,həm də geyindikləri qalın paltarlar bunu təmin edirdi.Bir azdan getmək istədikləri ev də görünməyə başladı.Annanın yaşadığı yer güclü bir külək zamanı dağıla biləcək daxmadan və kiçik həyətyanı sahədən ibarət idi.

Onlar evə çatdıqda hava tamamilə qaralmışdı.Vadim irəli çıxaraq qapını döydü.Anna qapını açıb bir qədər narahat şəkildə onlara baxdı.Bu gözəlliyi hələ də tam itməmiş,qara paltarlı,sadəcə siması və əlləri görünən bir qadın idi.

-Buyurun.

-Salam! Siz yəqin ki,Annasız.Bu gecə könlümüzdən sizi ziyarət etmək keçib.Yəqin ki,qonağı qapıdan qaytarmazsınız,-Vadim Annanın cavabını gözləmədən,qapını aralayıb,içəri keçdi.Ev,həqiqətən də,kiçik idi. Sadəcə bir otaqdan ibarət,gecələr şam və ya əl lampasıyla işıqlanan olan bu evdə kiminsə bütün zamanını keçirdiyini düşünmək bir çoxlarında ürək sıxıntısı əmələ gətirə bilərdi. Otağın bir küncündə bir stol,stolun üstündə isə şüşəsini his bürümüş lampa,vərəqlərindən çox oxunduğu görünən Biblya və yemək yeyilmiş bir boşqab var idi. Digər tərəfdə səliqə ilə yığılmış yataq,yeganə pəncərədə isə iki dibçək göründü.Qarşı divarda İsa Məsihin tablosu asılmışdı və bu möhtəşəm tablo əzəmətinə görə içərisində olduğu bu daxma ilə çox güclü ziddiyət əmələ gətirirdi.Evin digər küncündə isə bələyin içərisində bir çağa mürgüləyirdi.

-Anna,həyatınız necə keçir?-Aleksey soruşdu.Dmitri isə susqunluqla olanları izləyirdi.O hansı bir vəziyyətin içində olacağını bilmədiyi üçün qorxu qarışıq narahatlıq keçirsə də,bu naməlumluq ona daxili bir həzz də verirdi.Hətta düşünmək olardı ki,o bu narahatlığı keçirmək üçün xüsusi olaraq səy göstərir.

-Çox sağ olun,həyatım normaldır,-Anna hələ də təşviş içində idi.

-Biz sizinlə isə peyğəmbər və tanrı haqda danışmağa gəlmişik,- içəri girəndə “əylənmək üçün” heç bir ideyası olmayan Vadim yeni bir ideya tapmışcasına,hətta bir qədər sevinclə dilləndi.

-Niyə mənimlə danışmağa gəlmisiz?Özü də gecənin bu vaxtı?- səsindəki ürkəklik hələ də qalsa da,sanki isanın adının çəkilməsindən cəsarətlənən Anna soruşdu.

-Məgər isadan danışmaq üçün hansısa vaxtmı lazımdır?Biz danışmağa,müzakirə etməyə və öyrənməyə gəlmişik!- Vadim,yəqin ki,özünü natiq kimi hiss edirdi.

-Yaxşı,öyrənmək istədiyiniz nədir?-Anna yavaş-yavaş qətilik qazanırdı,lakin tələş onu tərk etməmişdi.

-Əvvəlcə deyin görək bu həyatın mənası nədir?-sanki Vadim bu sualı önəmli bir sual yox “hansısa söhbət başlanğıcı hesab edirdi.

-Tanrını dərk etmək,isanı xilaskar kimi qəbul edib,cənnətə layiq olmaq-Anna,bəlkə də,cavabına ən çox əmin olduğu suala cavab verdi.

-Hə, belə də, -yeganə danışan Vadim idi, - bəs bunları etməsəm, necə olacaq?

-Tanrı sizi cəhənnəmlə cəzalandıracaq.

-Tanrı cəhənnəmi niyə yaradıb bəs?

-Günahkarları cəzalandırmaq üçün.

-Bəs günah? Onu niyə ixtira edib?

-Günahı tanrı yox, insan ixtira edib. Adəm tanrının əmrindən çıxmaqla ilk günahı işlətdi və insan paklığını itirdi.

-Yaxşı bəs Adəmdən bizə nə?

-İlk insanın günahı işlətməsi digər insanları da doğuşdan günahkar edir.

-Necə? Bu ki axmaqlıqdır! Mənə nə var, Adəm nə edib! Tanrının başı işləmir nədir?

-Anlamadan, mühakimə etməyə çalışmayın.

-Mən anlamıram? Mən... anlamıram? Sənin kimi bütün günü İsaya yalvarmaq deyil anlamaq! Sənin Biblyandan yaxşı kitablar da var! Məsələn, sən heç Nitseni tanıyırsan? Amma mən tanıyıram! İsanın isə üzünə tüpürmək lazımdır!

-Tanrı səni sevir, onun sənə olan sevgisini anlasan, bütün bunları da anlayacaqsan.

-Kəs səsini,axmaq qarı.Boş-boş sözlərlə başımı ağrıtmə!Sənə dedim ki,İsa üzünə tüpürüləsi şarlatandır,vəssalam!

Vadim özündən çıxmışdı.Vadimin gəliş məqsədinin “gəcəni daha maraqlı etmək” olduğunu yada salsaq,ona bu anda özündən çıxmaq üçün adi bir səbəb də kifayət edəcəkdi.Əgər səbəb olmasaydı belə,Vadim bu səbəbi yaradacaqdı.Anna isə Vadimin bu qızışmasını təəccüblə qarşılamışdı. Gözləri azca bərəlmış halda Vadimə baxırdı.Diqqətlə baxdıqda isə bərəlmış gözlərin arxasında az miqdarda qəzəbin olduğunu da görmək olardı.Lakin Vadim bu anda belə şeylərə fikir verəcək vəziyyətdə deyildi,o daha da qızışırdı.Divardan asılmış tablону göstərib,soruşdu: -De görüm,bu nə tablodur?Cavab ver,axmaq qarı!

-İsa Məsihin tablosudur.

-O sənəin nəyinə lazımdır?

-Mən hər gün onun qarşısında diz çöküb,öz xilasım üçün yalvarıram.

-Xilas! Əgər xilas olsaydın,bu sökük daxmada yaşamazdın!.Özü də görürəm yeni uşağın olub.Hə,bax budur sənəin yeganə işin:həmin uşağı doğurmaq və böyütmək! Qadın başqa nəyə yarayır ki!

Təəccüblənmiş Anna buna cavab vermədi.O bütün bunların nə ilə nəticələncəyini gözləyirdi.

-Hə,qarı,bax indi mən sənin bu müqəddəs tablona tüpürəcəyəm! Görək İsa heç olmasa öz tablosunu xilas edə biləcəkmiz?!

Vadim tabloya yaxınlaşdıqda Anna yerindən dik atılıb,onun qarşısını kəsdi.Lakin bu hərəkət Vadimi daha da çaşdı gətirdi.Artıq onun özünü idarə edə bilmədiyini aydın görünürdü.Dmitri olanları sadəcə izləyirdi,Aleksey isə rahat şəkildə hərdən gəzişir,hərdənsə heç nə etmədən olanlara laqeydliklə tamaşa edirdi.

-Hə,bele görünür ki,İsa səni yox,sən İsanı xilas etmək fikrindəsən!Haha,necə də gülməlidir!Lakin qarı,nə İsa,nə də sən bu gün xilaskar ola bilməyəcəksiz!

-Tabloya əl vurma!-Anna Vadimin qollarından tutdu.Onun mimikası və baxışlarında yalvarış və hücum instinktləri qarışmışdı.Vadim bir anlıq ona baxdı və bir neçə saniyə heç nə etmədən dayandı.Simasından nəse düşündüyü yoxsa sadəcə Annanın müqavimətinə qəzəbləndiyini anlamaq çətin idi.Dmitri və Aleksey də gözlərini Vadimə zillədilər.Keçən bu bir neçə saniyədən sonra Vadimin siması parıldadı.Dodağında qorxulu bir təbəssüm göründü.

-Yaxşı,olsun qarı! Mən bu tabloya əl vurmayacam. Mən ona tüpürməyi düşünürdüm.Lakin fikrimi dəyişdim. Ona mən yox,sən tüpürəcəksən!

Bu sözlərdən sonra Annanın simasını soyuqluq bürüdü.Sanki o artıq rahatlaşmışdı və əmin idi ki,təhlükə sovuşmuşdur,çünki heç bir qüvvə ona bunu məcbur edə bilməzdi.
Annanın dinmədiyini görən Vadim qışqırdı:

-Sənə deyirəm! Əmr edirəm sənə! Bu tabloya tüpürəcəksən!

Anna hələ də susmuşdu.Qaşları çatılmış halda Vadimi izləyirdi.Annanın heç cür reaksiya göstərmədiyini görən Vadim Alekseyə dedi:

-Aleksey,uşağı bura gətir!

Annanın bütün bədənindən gizilti keçdi.Gözləri qaraldı və qorxuyla Alekseyə baxdı.Aleksey isə heç bir qərarlılıq göstərmədən küncə doğru getdi və əlində uşaqla geri qayıdıb,onu Vadimə təhvil verdi.

-Hə qarı,uşaq mənim əlimdədir.Ya sən bu tabloya tüpürəcəksən,ya da mən bu uşağı elə burdaca boğub öldürəcəyəm!

-Vadim,artıq lazım deyil,bəlkə?-nəhayət ki Dmitri xeyli təlaşlanmış şəkildə dilləndi.Vadim isə Dmitrini sanki eşitmirmiş kimi,fikir vermədi.

Anna irəli gəlib,uşağı Vadimin əlindən almaq istəsə də,Aleksey onu itələdi və o yerə yıxıldı.Vadim isə qəzəbli şəkildə qadına baxırdı.O öz təntənəsini-qadının tabloya tüpürməsinə böyük səbirsizliklə gözləyirdi.Bura gələrkən sadəcə əyləncə axtaran Vadim indi sadəcə öz üstünlüyünün təmin olunmasına vəhşicə susamış birisi idi.Annanın uğursuz müqavimət cəhdləri bu ehtirası daha da artırmışdı və Vadim indi qadının tabloya tüpürməsi üçün hər şeyi edə biləcək vəziyyətdə idi.Artıq Anna da bunu duymuşdu və bayaqdan bəri ilk dəfə tabloya tüpürmək ideyası görüntü şəklində onun

beynindən gəlib-keçdi. Anna dəhşətlə bu fikri özündən uzaqlaşdırdı və oğlu yenidən əsas narahatlıq mənbəyinə çevrildi.

-Son dəfə deyirəm,tüpür tabloya,uşaq əlimdədir! And olsun ki,onu boğacağam!

Anna növbəti dəfə Vadimin üzərinə cumdu,lakin Vadim onu əliylə saxladı.Alekseyse onun qollarından tutub tabloya tərəf gətirdi.Vadim tərləmiş və qızarmışdı.O növbəti dəfə var gücüylə qışqırdı:

-Tüpür,ifritə qarı,tüpür!

Və Vadim heç nədən narahat olmadan uşağın boğazına yapışdı,onu sıxmağa başladı və düz Annanın simasına baxaraq vəhşi bir səsle bağırdı:

-Tüpür!!!

Elə bu anda uşağın qorxunc ağlama səsi başladı.Boğuc səsle ağlayan,daha doğrusu heç ağlaya bilməyən uşağın dəhşətli səsi Annanın bütün beyninə yayıldı...və o bu səsi eşidən kimi qeyri-iradi olaraq,heç özü də bilmədən tabloya tüpürdü...

Artıq ağzı köpüklənmiş Vadim uşağı ehtiyatsızca yerə qoyaraq qalibin qəzəbli baxışları ilə Annaya baxdı və pıçıldııylə:

-Bu da sənin isan,-dedi,-Vəssalam,getdik.

Aleksey heç nə olmamış kimi sakit simasını qoruyaraq,onun arxasınca getdi,Dmitri isə son dəfə təşvişlə qadına baxdı və onların arxasınca evdən çıxdı.

Hələ də nə olduğunu anlamayan Anna onlar evdən çıxdıqdan sonra bir dəqiqə müddətində yerində donub qaldı.O əvvəlcə tablону unudaraq,uşağını xilas etdiyinə görə sevinse də,sonradan tabloya tüpürməsi ildırım tək beyninə yayıldı və o başını qaldırıb tabloya baxdı.Tabloya baxdıqda ilk gördüyü şey isanın yerə zillənmiş təəssüflü baxışları(bu anda ona belə göründü) oldu.Anna qeyri-insani bir çıxışla tablonun qabağına atıldı.O sanki nə etdiyini indi anlamışdı və artıq isanın simasında xilaskar yox,sevgisini aradan götürmüş dəhşətli bir mühəkkim görürdü.O dəli tək,dəhşətli qışqırtısı ilə bütün bu ideyanı öz beynindən silib atmağa çalışırdı.Lakin bu mümkün deyildi,isanın baxışları onun bütün beynini dəlib keçir,ona bütün ömrünün ən böyük dəhşətini yaşadırdı. O diz çökmüş,başını isə dizlərinin arasına salaraq sanki qışqırmaqdan yorulmuş kimi yüksək səsle ağlamağa başladı.Və yenidən gözünü qaldırıb sanki əfv edilmək ümidilə növbəti dəfə tabloya baxdı.Lakin isanın baxışları dəyişməmişdi.

-Bağışla,tanrım! Əfv et,məni!Əfv et!Əfv et!Bağışla...-onun səsini indi eşidən birisi onun insan yox,cin olması ideyasına asanlıqla inana bilərdi.Bütünlüklə insaniliyini tərk etmiş Anna tablonun dəhşətinə qapılsa da,öz xilasını da məhz bu tabloda axtarırdı.

-Bütünlüklə səninem,tanrım! Bağışla,məni! Bağışla!

Hər bir cümləsindən,sözündən sonra tabloda ümid axtaran Anna hər dəfə daha da böyük dəhşətə qapılırdı.İsa onu əfv

etmirdi.O,İsanın ona verdiyi uşağa görə İsadən üz çevirmişdi.O bütün kainatın ən dəyərli varlığına olan sevgini adi bir analıq instinktinə qurban vermişdi.Artıq İsaya olan sevgi sanki kəskin mühakimələr irəli sürərək onun bütün beynini doldurur,vəziyyəti Anna üçün daha da dözülməz səviyyəyə çatdırırdı.

Elə bu anda gözləri öz uşağına sataşdı.Sifəti dondu,göz yaşlarını və qışqırığını saxladı.Gözlərinin bəreəltisi qorxunc səviyyəyə çatdı...O anlamışdı ki,İsanın onu əfv etməsi üçün yalnız bir yol qalır.Elə bu anda uşağını əlinə götürərək,yenidən tablonun qarşısına özünü tulladı.

-Tanrım,hər şeyim sənindir! Bağışla məni,bagışla!-yenidən dəhşətli qışqırıq bütün evi və gecəni bürüdü.O uşağını boğmağa başlamışdı və bunu hiss etməmək üçün sadəcə tabloya baxır və qışqırırdı,-əfv et,sənin verdiyin uşağı sənə geri qaytarıram! Əfv et,tanrım! Əfv et.

Uşaq isə bayaqkından da dəhşətli bir səslə qışqırırdı.Bu tükürpədicə səs istənilən insanda dəhşət və qorxu yarada bilirdi.Lakin Anna həmin anda sadəcə İsanı görür və sadəcə öz əfv diləməsini eşidirdi.

Bir az keçdikdən sonra uşaq boğulmuşdu, Anna uşaqdan diksinərək geri çəkilməmiş,bir müddət sürətlə nəfəs almış və sonra sanki zamanın başlanğıcından susurmuş kimi yerində quruyub qalmışdı.Hətta gözlərində belə kiçik hərəkətə rast gəlmək mümkün deyildi.Hər şey bitmişdi...bu dəfə İsanın simasında mühəkkim yox,övladının yanlış hərəkətindən qəlbi üzülmüş,lakin onu əfv edəcək bir valideyn görünürdü. Gecə ərzində Anna olduğu vəziyyətdə qalmışdı.Həmin an onun beynindən keçənlərə qətiyyənlə düşüncə adını vermək

olmazdı.Sadəcə fraqmentlər,epizodlar və qırıq-qırıq hissələr,bir-birilərindən əlaqəsiz şəkildə onun təsəvvüründə uçuşurdu.Bütün bunları Anna qətiyyənlə anlamırdı,heç anlaya biləcəyi onun ağına belə gəlmirdi...əgər ağı yerində idisə.Sanki onun beynindən sürətlə gəlib-keçənlər Annanın tanımadığı hansısa yeni və əcaib bir əlifbada yazılmış sözlərdən ibarət idi.Sanki Anna özünün qiymət verə biləcək tərəfini,şüurunun tamamilə itirmişdi.Anna bu anda öz səhifələrində nələrin yazıldığı barədə zərrə qədər də təsəvvürü olmayan şüursuz kitab vərəqlərini xatırladırdı.

Bir neçə saat keçmişdi.Yer bütün bu olanlara baxmadan növbəti dövrəsini tamamlamamış və səhər açılmışdı.Anna hələ də tərpənmirdi.Sanki tabloya tüpürməklə bir yarısını,uşağı boğmaqla digər yarısını məhv etmiş,elə ordaca heykələ çevrilmişdi.

Səhər qapı açıldı,Dmitri və Vadim içəri daxil oldular.Annanın gözləri nəhayət ki tərpəndi, və onları gördü.Lakin onların siması belə Anna üçün heç nə ifadə etmədi.Vadim Annanın hərəkətsiz olmasından heç nə anlamasa da,ona yaxınlaşıb sözə başladı:

-Dünən etdiklərimizə görə...bağışlayın.Biz bir az içkili...

-Vadim!-Dmitri pıçiltılı səslə Vadimi sözünü kəsdi,onun qollarından yapışib,uşağı göstərdi.

Vadim əvvəlcə heç nə anlamasa da,uşağa yaxınlaşıb,dünən gecə nəyin baş verməsini təxminən də olsa başa düşmüşdü.Çağa isanın tablosunun önündə bir qurbantək hərəkətsiz halda dayanmışdı. Bu mənzərədən dəhşətə gələn,pafoslu danışmağı bacarsalar da,ruhları ciddi heç nəyə hazır olmayan bu iki gənc

yerlərində donub qalmışdılar. Vadim heç nə demədən sakitcə evdən çıxmış, böyük həvəslə Nitşedən sitatlar gətirən Dmitri isə birdən-birə özünü Annanın ayağı altına atıb hönkür-hönkür ağlamağa başlamışdı:

Yox! Anna sən bağışla bizi, Anna biz səhv etmişik. İstəyirsən, elə bu an məni də öldür! Anna!

Lakin Annadan Dmitriyə reaksiya gözləmək sadəlöhlük olardı. Dmitri bu anda bütün hislərini tərk etmiş bir ilahəyə ürəkdən ibadət edən bir günahkara bənzəyirdi. Bəs görəsən, Anna bundan sonra necə yaşayacaqdı? Yenidən bütün qəlbiylə ibadət edə biləcəkdimi? Görəsən Anna, həqiqətən də, xilas ola biləcəkdimi?

2012 sentyabr

Müəllif: Vüqar Cəfərov

Təqim etdi: Təranə DƏMİR

SƏDULLA ŞİRİNOVUN KİTABLARI:

11. *Sədulla Şirinov "Sönməyən qisas" pdf*
12. *Sədulla Şirinov "Gecikmiş etiraf" pdf*
13. *Sədulla Şirinov "Zamanın pəncərəsindən baxanda" pdf*
14. *Sədulla Şirinov "Heç nə olmazdan çox şey olurmuş" pdf*
15. *Sədulla Şirinov "Qudalar" pdf*

KİTABEVİM.AZ
kitab marketi

Mustafa Müseyiboğlu adına kitabxana

“MƏMMƏD ARAZA SÖZ VERMİŞDİM...”

(peşmanlıq)

–Əmi, sərhədlər açılan kimi səni Təbrizə apacağam. Onda ki, adına “umacaq”dan başqa bir şey düşməyən bu şirin vədəyə nəinki Məmmədi, elə özümü də arxayın salmışdım. Baxmayaraq ki, bizə qismət olacağına güman yeri olmayan arzularımdan idi bu.

Dünyanın işini bilmək olmazmış – sərhədlər də açıldı, Məmmədi də Təbrizə apardım. – Xalq şairi Söhrab Tahir “Seçilmiş əsərləri”nin növbəti cildini oğlu Tahir ilə nəşriyyatımıza gətirəndə bu söhbəti eləmişdi. – Məmməd Təbrizi görəndə peşman oldu. – Dedi.

Gözüm böyüdü.

– Adı gələndə ürəyi atlanan şair qardaşımı Təbriz dükan-bazarıyla, ticarət köşkləriylə, şıdırğı alış-verişiylə qarşılayırdı. Məmməd ayaq saxlayıb üzümə baxdı:

–Əmi, bəs Təbriz hanı?!...

30 dekabr 1967-ci il

Götür-qoy eləyəndə gördüm Məmməd Arazla bəzi doğmalığımız da varmış.

Birincisi, hər ikimiz eyni fakültəni – coğrafiyanı bitirmişdik.

İkincisi, Məmməd Araz cavankən dərs deyən və onun sevgisini qazanan mərhum pedaqoqlar – Məmməd Axundovla Məmməd Zülfüqarov ahıl vaxtla-rında mənə də sevimli müəllimlərim olmuşdu.

Üçüncüsü, Məmməd Arazın da coğrafiyaçı olması ədəbiyyata yeni gələn, şöhrətə iştahlı cavan kimi sözlə özünə abidə qoymaq arzuma real nümunə idi.

Lap sonuncusu, Məmməd Arazın boynumda ən böyük haqqı, sözü bədii demək, orijinal qafiyələrlə demək, böyük mətləbləri az sözlə demək vərdisləri aşılmasıydı mənə. Bu, müəllim-şagird anlamında – üz-üzə, göz-gözə yox, ustad şairin poeziyasından görüb-götürmək mənasındaydı.

Bir dəfə Məmməd Arazdan söz düşmüşdü, görkəmli şair İlyas Tapdıq dedi: “Biz ədəbiyyat fakültəsini bitirənlər ali məktəbdə ürəyimiz istədi-istəmədi proqrama daxil edilən yaxşı-pis nə varsa hamısını oxumağa məcbur idik. Məmməd Araz isə ürəyi istəyən kitabları oxuyub. Ona görə də yaxşı şairdi.”.

Universitetə girdiyim 1967-ci ildə, dərslərimiz başlayandan az sonra elə ilk görüşümüzdə şeir haqqında müqəddəs düşüncələrimə çat salan – hər şairi şair, hər kitabı kitab saymayan Məmməd İsmayıldan az qala şübhəylə xəbər almışdım:

– Bəs kimi oxuyum?

– Rəsul Rzanı, Əli Kərimi, Məmməd Arazı, – demişdi.

Səməd Vurğunun adını bu siyahıda görməyəndə, ürəyimdə narazı qalsam da, üzə vurmamışdım. Sonralar bu barədə ondan soruşanda: “Gözümüzü ədəbiyyata Səməd Vurğunla açmamışdıq məgər?!” – Demişdi.

Məmməd Arazın ilk dəfə şeirlərini toplu halında gördüyüm kitabı “Ömür karvanı” oldu. Onda I kursda oxuyurdum. Kitabı aldığım günü elə onun ilk səhifəsində “əbədiləşdirmişdim” – 30 dekabr 1967-ci il.

Kitab tezliklə təkcə mənim yox, tələbə dostlarım Ağaməhmud Səmədovun, Nadir Rüstəmovun, Nizami Hüseynovun, Telmanın və rəhmətlik Vaqifin də sevimlisinə döndü. Bu da səbəbsiz deyildi. Açıqı, kasıbın olanından yox, bizə lazım olandan – dadımlıq-doyumluq tapmadığımız idi bu topluda. Burdakı şeirlər xəyal gücüylə hardansa, Məmməd Arazın öz diliylə demiş olsaq, oğranıb, oxşanıb araya-ərsəyə gətirilməmişdi. Şairin özünə təlqin etdiyi fikirlərdən də doğulmamışdı heç. Hay-küydən uzaq, bəlağətdən uzaq, şirin çıxmasıyçün əruz avazına söykənməyən, bir sözlə mayası görüb-bildiyimiz həqiqətlərdən tutulmuş əsərlər idi Məmməd Arazın yazdıqları. “Şəhərdən köçən təpə”ni, “Professor Gülə məktub”u, “Əlvida, dağlar”ı, “Uçqun”u biz coğrafiyaçılar az qala xorla oxuyurduq.

Bu gün yaman məyus oldum,
Bu gün səhər –
Gördüm – şəhər kənarında
Bir təpəni sökükdülər...
Orda çoxlu çöl nanəsi,
Orda çoxlu xınalı daş...
Dayan bir az, dayan bir az,
Maşın yoldaş!

Belə deyimi, belə müraciəti eşitməmişdik axı! Məmməd Araz poeziyanı ruhlar, xəyallar, əlçatmazlıqlar aləmindən ayırıb, göz görəni, əl çatan, anlaşqlı eləmişdi. On illər keçsə də gəncliyimin “Ömür karvanı” bəzi sevimli kitablarımla çiyin-çiyinədi. Bu yazıya “bismillah” eləyəndə yenidən onunla həmsöhbət oldum – peşman eləmədi məni.

Sanki nə yaşımin üstünə yaş gəlibmiş, nə də zövqümə payız yeli əsdirən zamanın əli dəyibmiş bu kitaba – həmin tərəvət, həmin həyəcan, həmin heyrət... Hətta “Özümdən şikayət məktubu” şeirinin bu –

İşıq sürəti var şair səsinin,
Sənət dünyasının yaşıl donuyuq.
Sevgilər, dostluqlar cazibəsinin
Bəlkə də birinci Nyutonuyuq.

misralarından sonra 44 il əvvəl yazdığım, açması özümə də sirr olan bir yozuma rast gəldim: “Nyutonun qanunu cisimlər üçündür. Məhəbbət üçün bir qanun var $-F=f \cdot m_1 \cdot m_2 \cdot r^2$ ” indi ha baş sındırıram, bu nə tənlikdi, bu nə tapmacadı, bu rəqəmləri hardan götürmüşəm, ifadə etdiyi mənə nədir? Rəhmətlik anam demişkən ha ələşəni küləşənə qatıram, ağılım bu sirrin gözüne çökən kor dumanı yarıb keçə bilmir ki, bilmir... “Ömür karvanı”yla mənə doğmalaşan, rus şairi Sergey Yesenin sönüylə desəm “canlı şair”lə harda tanış oldum, necə tanış oldum, bilməsəm də, bir fakt mənim üçün aydın idi ki, biz gənclər onda Məmməd Arazı dabanqırma izləyirdik. Onun qulaq qafiyələrini, obrazlı deyimlərini, orijinal ifadələrini adına şeir dediyimiz yazılarımızda ha ört-basdır eləməyə çalışırıdık, misralarımızda Məm-məd Araz fikirlərinin bığsaqqalı görünürdü. Biz cavanlar boynumuzda minnət təki hiss etdiyimiz Məmməd Araz haqqının əvəzini maddi olmasa da, axır ki, mənəvi ödəyə bildik – bizim “şəyird” adımız ona “ustad” deyimi gətirdi.

Gənc şair, alim-şairlər...

Gərək ki, səksəninci illərin axırlarıydı, Azərbaycan Dövlət Universitetinin (indiki BDU) rektoru olmuş mərhum akademik Şəfayət Mehdiyev bədii əsərlər yazırdı. Hətta, gərək ki, M.F.

Axundov haqqında pyesi də nəşr edilmişdi. Bunu görən bəzi elm adamları – niyə o alim ola-ola bədii əsər yazır, biz yazmayaq?! – iddiasıyla bərk həvəyə düşmüşdülər.

Ədəbiyyata gəlmək istəyən alimlərin Ş. Mehdiyevlə fərqi o idi ki, mərhum akademik nəsr yazırdı, amma onlar, o cümlədən fakültəmizin iki alimi şairlik eşqinə düşmüşdülər. Bizim coğrafiyaçı alimlərin biri “Badamlı”, “Sirab” və s. kimi mineral suları kəşf eləmiş professor Əziz Əsgərov, o biri də Məmməd Axundov idi. Onda mən tələbələrə ola-ola bu iki alimin gözündə onların qələm yoldaşı səviyyəsinə ucalmışdım. Bu da mənim üçün fəxr idi ki, heç kimi görməyə özünü borclu bilməyən Əziz Əsgərov məni uşaqların arasında seçir, hətta başını tərpətməklə birinci özü salam verirdi. Bir dəfə tələbə yoldaşımız Nadir idi, gərək ki, Əziz müəllimlə aramızdakı bu səmimiliyi görüb, gözlərini qıyıb diqqətlə üzümə baxıb, salyan ləhcəsiylə heyrləndi:

– Alə, öynən səni, nə yaxşı?!

– Qələm yoldaşırıq.

Mənalı-mənalı başını tərpətdi:

– Həəə...

Bir gün də Nadir o vaxtı məşhur “Kirpi” jurnalı əlində başılovlu otağa girdi:

– Baxın, şeirim çıxıb.

Doğrudan da jurnalda “Nadir Rüstəmov” imzasıyla bir neçə şeir verilmişdi. Elə bil ayıldım:

– Bu sən deyilsən! – Dedim.

– Necə mən deyiləm, adım-soyadım nədi?!

Nizami dedi:

– Nadir Rüstəmov.

– Deməli, mənəm.

– Bu Nadir Rüstəmov nazirdi, sən hardan oldun?! – Güldüm.

– Canımçün, yaymışam Salyana, elə bilirlər şair Nadir Rüstəmov mənəm.

Onu da deyim ki, həmin naziri sonralar şairliyinə görə də işdən götürdülər. Eşitdiyimizə görə Heydər Əliyev deyib, qoy gedib şeirini yazsın.

Qeybətçil adamların sözü olmasın, onu deyirdim axı... Əziz müəllimlə Məmməd müəllim gərək ki, hərəsi bir dəfə şeirlərini də oxumuşdular mənə. Hətta professor Ə. Əsgərovun bir misrasının üçdəbiri hələ də yadımda təzə-tərdi: “Zər-diba xətrinə...”.

Günahkarammı, nəyəmmi, deyə bilmərəm, misranın ardı fikrimdə nəqş bağlaya bilməmişdi. O da yadımdadı ki, professorun qulaqlarımızın eşitməyə vərmiş etdiyi “Zər-ziba” əvəzinə “Zər-diba” yazmasını, üzdə “aqlanə” başımı tərپətməklə “ustadsayağı” təqdir eləsəm də, ürəyimdə gülmüşdüm – Əziz müəllim görünür ləzgi olduğu üçün dilimizi yaxşı bilmir.

Elə bu şübhəylə yataqxanaya qayıdıb, “Ərəb və fars sözləri lüğəti”ni açıb qabağıma qoyanda, çaşıb qalmışdım – “bəzəkli ipək” mənasını verən “diba” hə-qiqətən də varmış. Yanıldığımı özüm özümə də olmuş olsa etiraf eləmişdim: “Deməli, dilimizi mən pis bilirəmmiş!”

Bir az quru, bir az adamı saymaz təsiri bağışlayan, yerində belə iş qayğılarıyla baş-başa görməyə vərmiş elədiyimiz Əziz müəllimdən fərqli həlim təbi-ətli Məmməd Axundovla təkçə mənim yox, tələbə yoldaşlarımin hamısının ünsiyyəti vardı. Bir gün universitetin dəhlizində yoldaşlarımla söhbət elədiyim yerdə, kimsə qolumdan tutdu. Baxdım ki, Məmməd müəllimdi: –Qəşəm, tapşırıq almaqla aran necədi?!

Gülümsədim...

–Birincisi, söz vermişdim ki, səni Məmməd Arazla tanış edim. İkincisi, özümün də işim düşüb ona. Bu məktubu al, bir də mənim bu şeirimi, apar ver Məmmədə. Salamımı da çatdır ona. Gör məni unutmayıb ki?!

Elə həmin günü öz şeirlərimi də müəlliminin ikibəndliyinə qatıb,

daban aldım “Ulduz” jurnalına. Yolda birdən yadıma düşdü ki, qoy görüm Məmməd müəllim nə yazıb, bəlkə şair demiş “qətlimə fərman” aparıram: “Məmməd, salam! Səni başqalarına tapşıracağım kimi, bu cavan oğlanı da sənə tapşırıram, kömək elə. Mənim də şeirimi jurnalında verməyi unutma.”

M. Axundovun “Səni başqalarına tapşıracağım...” fikri, bu tapşırığın nə olub-olmadığının fərqi nə varmadan, mənə qəribə gəlmişdi:

“Bax ey, Məmməd Araz boyda şairi də tapşıran olubmuş!”

Məmməd Araz, onda “Ulduz” jurnalının məsul katibiydi – məktub və şeirləri oxuyub, gülümsədi:

– Məmməd müəllim yaxşı kişidi, məndən salam deyərsən ona.

Yolda fikir məni götürdü – doğrudanmı Məmməd Araz Məmməd Axundovun, müəllimimiz olduğuna görə zəif şeirini çap edəcək?!

Bir neçə nömrədən sonra “Ulduz”da mənim də atımın nalına gün

doğdu; “Qızlar yaxşı bilər” şeirim bu gənclik məbədgahında

böyüklər üçün çap edilən birinci əsərim oldu. Sonra mən

bütünlüklə uşaqlar üçün yazmağa keçdim. Çox-çox sonralar isə

uşaq şeirlərim “Ul-duz”un səhifələrində özüm istəyəndən-

istəyəne boy göstərməyə başladı. Onda artıq jurnalın baş

redaktoru ipək təbiətli şair Ələkbər Salahzadə idi.

Axır ki, Məmməd Araz nigarançılıqdan qurtardı məni –

Məmməd Axundovun ikibəndliyi “ərgənlik” (bu sözü də ilk dəfə ustadın şeirlərindən oxumu-şdum) olmadığından bəxti açılmadı.

Ürəyimdə böyük şairimizə, müəllimimizi mənasız

çızmaqaraçılıqdan və gülüş obyektinə olmaqdan qurtardığına görə

“çox sağ olun!” dedim. İnsafən M. Axundov da sonralar (əvvəllər

bir-iki dəfə soruşmuşdu) day ikibəndliyinin adını tutmadı. Amma

hərdən özünəməxsus təbəssümlə soruşardı:

– Qəşəm, Məmmədi görürsən?

– Bəli, Məmməd müəllim, sizə salam yollayır.

– Məndən də salam deyərsən.

– Salam göndərən sağ olsun!

Əslində, ədəbi orqanların qapısını yağır eləməklə aram

olmadığından heç Məmməd Arazı da, küçədə-bacada təsadüfən rast gəlməsəydi, görüb eləmərdim və “Ulduz”a da getmərdim. Müəllimimin könlünü xoş etmək xatirinə, bizim Kürdəmirin Xəlsə kəndində yalan əvəzinə işlədilən “uçurtma” (acıyı çıxarılmış yalan) danışardım. Nəinki coğrafiya və şeir müəllimlərim Məmmədlər, heç özüm də bundan ziyana düşmürdük. İki sevimli insan arasında “məhəbbət körpüsü”ydü qoruduğum.

Tofiq Bayram... Hüseyn Arif...

Hərdən xatirələrdə saxlaya bildiyim uzaq keçmişlə baş-baş qalanda gö-rürəm, o vaxtlar Məmməd Araz yaradıcılığı tək oxucuların, ədəbiyyat həvəsli gənclərin marağında deyildi. Qələm yoldaşları belə səbrsizliklə onun söz deyəcəyi vaxtı, şeirləri çap ediləcəyi mətbu orqanını, nəşr ediləcək kitablarını gözləyirdi.

Ala-toran xatırıma gəlir, gerek ki, “Yazıçı” nəşriyyatındaydıq, bilmirəm, məndən başqa kimlər vardı orda, bir o yadımdadı ki, şair Tofiq Bayram da ordaydı. Onda T. Bayram “Yazıçı”nın baş redaktor müaviniydi.

Kimse əlindəki qəzeti açan kimi “Məmməd Arazın bir silsilə şeirini və-riblər” deməyini gördüm. Bayaq Tofiq Bayram həyəcana gəldi, “hani?” deyə yay kimi irəli dartınıb, az qala qəzeti həmin adamın əlindən, çəkib alıb, sözün həqiqi mənasında gözüne təpməyə başladı. Şeirləri oxuyandan sonra nə dedi, nə demədi, yadımda qalmayıb, amma fikirli halda qəzeti qaytarıb, barmaqlarının arasında yanıb qaralmış siqareti dodaqlarına aparanda, kötüyü qaldığını görüb, tullayıb, yenisini yandırdı. Tüstünü sinə dolusu sümürüb, sonra da başını dik qaldırıb, ah çəkib, ürəyini boşaldırmış kimi uzun-uzadı havaya üfürdü...

Mərhum xalq şairi Hüseyn Arifin də Məmməd Arazı rəğbətini

görmüşdüm. Rəhmətlik o vaxtı çoxlarının həsrətlə arzuladığı “Jiquli” markalı bir maşın almışdı.

İndiki Fəvvarələr bağının girişində Hüseyn Arif idi, Məmməd Araz idi, özüm də təbii ki, ordaydım, başqa yazıçılar da vardı, sadəcə adları yadımdan çıxıb. Cavanlığının gülü burnunda bədbəxt Arif də (H.Arifin oğlu – Q.i.) həmin “Jiquli”siylə gəlib çıxdı. Hüseyn müəllim fəxrlə bir oğluna baxdı, bir maşına baxdı, bir yan-yörəsindəki dost-tanışa baxdı – üz-gözündə sevinc nuru oynayırdı. Maşına yaxınlaşıb üzünü Məmməd Araza tutdu: –Məmməd, otur, səni aparacaq!

Hamımızın bu təklifə müsbət cavab verəcəyini gözlədiyimiz Məmməd müəllim nədənsə “Yoox!” dedi.

Hüseyn Arif nə illah elədi, Məmməd müəllim maşına minmədi... Bu maşingördüsünün üstündən elə də vaxt keçmədi, bir gün Hüseyn müəllim qəzaya düşmüş ciyərparası Arifin yasına oturmalı oldu.

“Əmi”lər və ya

“Hardasan, ey könlümün birdənəsi...”

O uzaq keçmişdə biz cavanlar ürəyə yatmağı, qəlbə girməyi kor-koranə dərk eləsək də, yaltaqlığın nə olduğunu, necə olduğunu yaxşı başa düşmürdük. Bilmirdik ki, yaltaqlığın buynuzu, qulağı olmur – kiməsə şirin, xoşa gələn söz demək, situasiyadan asılı olaraq bəzən dönüb yaltaqlıq olur. Bu məlun haqqında nə bilirdikse ibtidai bilirdik. Fikrimizdə yaltaqlıq niyyəti olmadan, üzümüxə xoş baxan qələm sahiblərinin yanında yerimizi yaxşı salmaq üçün ən azından onlara könüllərinə yatan sözlə müraciət etməyə çalışırıdık.

Ən çox başına yığışdığımız isə, dərnek rəhbərimiz, Ağacavad Əlizadəni istisna etsək, ikiydi – Məmməd Araz və Söhrab Tahir. Rəhmətlik Ağacavad müəllim ustad idi, müəllim idi. Şeirlərimizi az qala söküb-töküb, yaxşısını, yamanını elə iştahla təhlil edirdi,

heyretə gəlməyə bilmirdik. Onda şeir yazırdımı, yazmırdımı, deyə bilmərəm, ancaq xeyli əvvəl, gərək ki, 1964-cü ildə kitabı da nəşr edilmişdi. Söz-söhbətindən belə anlamışdıq ki, Səməd Vurğun poeziyasının heybətindən qorxub, geri durmuşdu. Sonralar özündə cəsarət tapıb qələmi əlinə alanda isə, artıq şair demişkən, “yaş o yaş deyil”di...

Özümüzə yaxın bildiklərimiz Məmməd Arazla Söhrab Tahiri isə, iki doğma qardaş kimi bir-birindən ayrı təsəvvür eləyə bilmirdik. Fərqli yaradıcılıq üs-lubu olan bu sənət adamlarının xarakterində balaca bir bənzərsizlik də vardı. Məmməd Araz fərqi nə varmazdı ki, ona “müəllim”mi deyirlər, “şair”mi deyirlər, ya da sadəcə, əlbəttə tay-tuşları və özündən böyük qələm dostları, “Məmməd”mi deyir...

Ancaq Söhrab Tahir “şair”in, “müəllim”in, “ustadı”n rəsmiliyindən sıyrılıb, əvəzində, ədəbiyyat adamlarının dilinə deyilişin–ən doğmalığ duyulan bir “əmi” salmışdı. İlk “əmi” də özü olmaqla, bu “əmi”nin ətrafında büt-pərəstlikdənfilandan iraq balaca bir kult yaratmışdı.

Söhrab müəllim özü “əmi”ləp peyğəmbəri olmasına baxmayaraq, tanıdı-tanımadı hamıya “əmi” deyərdi. Onu da deyim ki, bu müraciət onun dilində olduqca təbii səslənirdi. Lakin bir çox cavanlar Məmməd Araz da “əmi” deyirdi.

Cavan ikən Allahın rəhmətinə qovuşmuş Əyyub Sədiylə Pərviz Əliyev “əmi” sözünün gözünə az qala şingilim (keçmişdə qara saqqızı yumşaldıb, elastiki hala salmaq üçün ona vurulan maddə) qatırdılar. “Əmi” onların dilində elə yapışıqlı olmuşdu ki, “Məmməd”lə “Söhrab”ı ixtisara salıb, sadəcə “əmi” deyirdilər. Eşidən–bilən şübhəyə düşürdü – doğrudanmı Məmməd Arazla Söhrab Tahir bunların əmisidi?!

Burda özünütərifdən uzaq deyə bilərəm ki, mənim dilim “Məmməd müəllim”dən başqa ayrı sözə dönmürdü. Az qala hamının “əmi” çağırdığı Söhrab Tahirə də küyə düşüb “əmi” deyəndə, sıxılırdım. Bəlkə də heç demirdim.

Bir dəfə isə belə sıxıntılardan birini Məmməd Arazın bir

məhəbbət şeiri yaşatdı mənə. Sanki onun halal məhəbbətinə əl uzatmışdım.

Tələbə yoldaşlarım sonradan danışdı – “Yerşünaslıq” dərində (dərsin adını ona görə yazıram ki, qoy Məmməd müəllimin ruhu şad olsun, o da bu elmi dinləyib, oxuyub, imtahan verib) fənn müəllimimiz rəhmətlik Şamil Kərimov, baxır ki, mühazirəni unudub, başı aşağı nəse bərk məşğulam. Qarşıma uzalı, dəftərdən yapışan əli görəndə, dıksındım... Bir də baxdım ki, “Anadan, bacıdan gizlətdiklərim” (M.Araz) Şamil müəllimin əlindədi, özü də ağır baxışlarını dikib üzümə.

Bərk narahat oldum. Bu da səbəbsiz deyildi. Şamil müəllimin fakültəmizin dekanı mərhum Rizvan Piriyevlə nəyə görə arası yox idi. Bilirdi ki, mənim bu pak ruhlu insanla (həyat yoldaşı atamın bibisi qızıydı – Q.i) qohumluğum var. O da gözlərindən yayınmamışdı ki, dekanla qohumluğumu əldə dəstəvuz eləməyən (bu da rayonumuzun Beyi kəndində işləyən, qazağlı mərhum Şəfaqət müəllimin bizə doğmalaşdırdığı söz idi), iddiadan uzaq sa-kit bir tələbəyəm. İndi isə Şamil müəllimə hörmətsizlik eləmişdim – mühazirəsində, rəhmətlik Quba nənəm demişkən, “Qumru” oxuyurdum (məşhur mərsiyə şairi Qumru. Biz dərs kitabını qoyub, bədii ədəbiyyat oxuyanda, nənəm bizə acıqlanardı: “Bəsdə “Qumru” oxudunuz!”). Şamil müəllim dəftəri gözüne tutub (cavan idim, xəcalətimdən yer yarıl-saydı, girərdim), qızılı-oğlanlı tələbə yoldaşlarımın qulağı eşidəşidə oxumağa başladı:

Gözümdən getməyir camalın sənin,
Köçüb bu yerlərdən hayana getdin?!
Kəpəzmi, Qoşqarmı oldu məskənin,
Yoxsa onlardan da o yana getdin?!

Sonra da yanpörtü mənə baxdı:
– Kimdi bu?

Sual dolu nəzərlərimi zillədim üzünə – yəni, kim?

–Gözündən camalı getməyən?

Başımı aşağı saldım.

–Sən yazmısan?

–Xeyr, Məmməd Arazındı.

–Bəzi məsələlər olmasaydı mən səni Universitetdən qovdurardım... – dedi.

Rusca “podsoznaniya”, Azərbaycanın “ərəb” türkcəsində “təhtəşüür”, müasir anlamda “şüuraltı” bu hadisəni yazdığım gecəsi qoymadı kirpiklərim üst-üstə düşə. Bu həqiqətpərəst kəşfiyyatçı nə az, nə azacıq düz 44-45 il bundan əvvəlki ayrı bir məqamı da yaşatdı mənə – onda bizə hidrologiyadan dərs deyən Nəriman adlı müəllimimiz Məmməd Arazın “Hardasan” şeiri üstə tutmuşdu məni.

Hardasan, ey qəlbimin kimsənəsi, hardasan?

Hardasan, ey qəlbimin birdənəsi, hardasan?

Pərişan çağlarımın görünməz həmdəmi sən,

Təlatüm dənizindən nicatım – gəmi – sən...

Onda bu şeir parçası mənim əhval-ruhiyyəmin güzgüsü olmasa da, tələbə yoldaşlarımın, xüsusən də qızların bunları elə mənim əhval-ruhiyyəmə saydıqlarını düşünür və Nəriman müəllimin ağır avazıyla zühura gələn hər kəlməylə başıma qaynar su tökülürdü. Həm şeir Nəriman müəllimlik deyildi, həm də onun yaşı bu şeirlik olmadığından “Təlatüm dənizində nicatım...”da məni lağ obyektinə çevirmək üçün səsinə verdiyi ərüz avazı tərəvətdən düşdü... misranın dalını gətirməyə nəfəsi çatmadı. Pərtlikdən qurtarmağın bir yolu qalırdı – dəftər ovçu gülləsinə tuş gəlmiş quş kimi birdən qabağıma atılıb, səyridi...

Az qala böyük bir biabırçılıqdan qurtarmağın sevincini yaşadım.

Töyşümü dərib, köks dolusu nəfəs aldım. İndi fikirləşirəm, şəkərdi, stressdi, nədi, əslində belə hadisələrin üst-üstə

yığılmasından ömrümüzə düşən ləkələrdi.

Zəng eşiyə vurulan kimi, tələbə yoldaşım Nadir cəld yaxınlaşıb qolumdan tutdu, belini büküb, başını bir az da qabağa uzadıb, əyilib altdan-altdan üzümə baxdı:

– Alə, kimdi bu “hardasan?”, öynən səni, bizə niyə deməmişən?! –
Ha... ha... ha... – Qolumu buraxıb, çiynimə bir şapalaq vurdu. –
Vecüə də alma!

“Bağışlasın məni bəzi oratorlar...”
və ya ürək həbləri

Məmməd Araz haqqında fikirləşdikcə yadıma təzə-təzə məqamlar düşür. Sergey Yesenin dediyi kimi “şairlik azarı”na tutulduğum vaxtlar idi, bir dəfə indiki Elmlər Akademiyası metrosu tərəfdən Universitetə gedirdim, qəflətən yolun o üzüylə yeriyən Məmməd Arazı gördüm. Cəld tərpənib, bərabərinə çatdım – az qala xəfiyyə ehtirasıyla onun hər hərəkətinə göz qoymağa başladım. Özümü elə unutmuşdum ki, ayağımın altında daş qalsaydı, yıxılırdım. Məmməd müəllim tələsik gedirdi, gərək ki, qoltuğunda qovluq da vardı. Birdən əlini cibinə saldı, ağ (rəngi də yadımdadı), bir az da iri bir həb çıxardıb atdı ağzına. Fikirləşdim ki, üstündən su içmədən bu dərmanı necə udacaq Məmməd müəllim. Bu o vaxtlar idi ki, ustad şairin öz ustadı Səməd Vurğuna havadar misraları ədəbi aləmin əks qütbünü titrətmişdi:

“Bağışlasın məni bəzi oratorlar,
Bu gecəyə bir azacıq əlavəm var...
Mən də şeirin xidmətçisi,
Mən də şeirin yiyəsiyəm,
Var sözümü bir məzarın
Qulağına deyəsiyəm.
...Tərif, tərif, səhnə dolu – yetməz sona,

Alqış, alqış! Az qaldı ki, tavan sına,
Sən gəlmədin bu axşama, səsin gəldi,
Səsin əzəl qulağıma həzin gəldi.
Sonra bir az nəfəsinə qüvvət gəldi,
Çox xəbislər elə bildi Səməd gəldi.
Ön sırada büdrədilər,
Ön sırada titrədilər...
Lent qurtardı, nəfəs dərib, “ox” dedilər...

Məhz bu poetik kişilikdən sonra Məmməd Araz düşməni cəbhəsinə döndü. Dışinə zəhər çökmüş hücumlar, namərd qisasalmaları, bunların canda-qanda qoyduğu sarsıntılar sonralar Məmməd müəllimin səhhətindən yan keçmədi. Göz açıb bir də gördük ki, ustad xəstələnib. Söhrab Tahir danışdı ki, Məmmədlə Moskvaya Kreml xəstəxanasına müayinəyə getmişdik. Analizlərin cavabını alınca Məmməd özündən çox nigaran idi. Tez-tez deyirdi, qorxuram mənəmki də anamın xəstəliyindən ola. Analizlər təmiz çıxdı. Rəhmətlik uşaq kimi sevinirdi... C.Cabbarlı ad. “Azərbaycanfilm” kinostudiyasında işləyirdim, ömür boyu şux, qıvraq gördüyüm Məmməd Arazın “Sənədli filmlər Birliyi”nin baş redaktoru Məmməd ismayilla həyəətə çıxdığını gördüm. Məmməd Arazı görmək, bir az da ondan doğma söz, ən azı “Qəşəm, necəsən?!” eşitmək sevinciylə qaça-qaça yanlarına gəldim. Mənim ürəkdən gələn hal-əhval sorğuma Məmməd müəllim az qala halsız halda könülsüzəcə gülümsəyib, başını razılıqla tərpətdi. Məmməd ismayıl danışır, o isə dodaqlarında təbəssüm fikirli-fikirli dinləyirdi. Heç mənim gördüyüm Məmməd Araz oxşamırdı. Qəfil bəd xəbər eşitmiş adam kimi simasından çaşqınlıq duyulurdu. Məmməd Araz gedəndən sonra Məmməd ismayılın üzünə baxdım. O da:
– Allah şəfasını versin, – dedi, – ağır xəstədi.

Sonra bir dəfə də, bu tarix dəqiq yadımdadı – 1982-ci il idi, Azərbaycanda “Sovet xalqları ədəbiyyatı günləri” keçirilirdi. Onda artıq “Yazıçı” nəşriyyatında işləyirdim və aeroportda qonaqları qarşılayanlar sırasına məni də salmışdılar. Bir dəstə qonağı gətirib, “Azərbaycan” mehmanxanasının qabağında durmuşduq. Məmməd Araz da burdaydı. İlk baxışdan nəzərə çarpan görkəmiylə – şax dayanmışdı, ammi sakit idi. Rus şairi, ucaboy Anatoli Peredreyev avtobusdan düşən kimi sürətlə Məmməd müəllimə tərəf yeriyib, onu qucaqlayıb, deyərdim ki, doğma adam kimi üzündən öpdü. Məmməd müəllimin əhvalında isə bir dəyişiklik də olmadı – sakitcə gülümsəyirdi.

Aylar ötdükcə hiss olunurdu ki, Məmməd Araz artıq xəstəliyi haqqında az fikirləşir, hətta onun varlığını da unudub. “Azərbaycan” nəşriyyatında hansısa redaksiyada bir tədbirdəydik. Məmməd müəllim təklif elədi ki, hərə bir şeir oxusun. Kimsə, gərək ki, Flora Xəlilzadəydi, şeir oxudu. Ondan başqa qabağa çıxmağa ürək eləyən olmadı. – Birini də mən oxuyum! – Məmməd müəllimə sanki şeiri yazdığı anların həyəcanı gəldi. Oturduğu yerdəcə bir boy dikəlib, mən deyərdim ki, şeirini oxumağa söz aldığına sevinirmiş kimi başladı. Öz-özümə fikirləşdim: “Mən Məmməd müəllimdən xeyli cavanam, amma bu həvəslə, bu şövqlə, bu həyəcanla şeir oxuya bilmərəm!”... Oturub, nə haqdasa fikirləşəndə, yaddaşım ərinib eləmədən, qoca qarı köhnə sandığını eşələyib on illərin itiklərini tapıb çıxartdığı kimi hadisələri ordan-burdan götürüb, tökür adamın qabağına. Burda yadıma Məmməd müəllimi ev qayğısıyla baş-başə gördüyüm düşdü – 29 sayılı avtobus Qoşa qala qapısının qabağında dayanmışdı. Mən də universitetə getmək üçün içəri girib, adəti üzrə arxa cərgədə oturmuşdum. Bir də gördüm

Məmməd müəllim avtobusa qalxır – əlində üzüm qutusu vardı. Keçib sürücünün arxa tərəfində, köndələn oturacaqda əyləşdi və qutunu dizləri üstə sahmanlayıb, əllərini qoydu üstünə. Şeir yazan, qələm tutan əllər indi taxta qutudan yapışmışdı. Bu əllər balasına dən aparan quş dimdiyinə bənzəyirdi. Bilmirəm, mənim nəzərimi hiss etdimi, etmədimi, ta avtobusdan düşənəcən oğrun-oğrun ona baxdım. Onda gərək ki, Məmməd müəllim Yasamalda yaşayırdı.

“Elə bildim başqa adamdı...”

Mən Bəxtiyar Vahabzadəni, Məmməd ismayılı hələ kənddə ikən, orta məktəb illərindən tanısam da, Məmməd Araz yaradıcılığıyla tanışlığım nədənsə şəhərə gələndən sonra baş tutmuşdu. Şairlə bu münasibətim əlbəttə şəxsi tanışlıqdan çox, şəxsi yaradıcılıqla bağlı idi. Sonralar Məmməd müəllimlə yaxından ünsiyyət qursam da, başqalarından fərqli tanışlığımızın əslində kasıb süfrəsinə bənzəri vardı. Belə ki Məmməd Araz bilirdi ki, tələbəyəm, adım Qəşəmdi, şeir yazıram, mən də bilirdim ki, Məmməd Araz görkəmli şairdi, məni tanıyır. Özümdən yaşlılarla ünsiyyətimin elə məqamıydı ki, qaynayıb qarışmaqdan çox əlimi çənəmə verib dinləmək, nəse öyrənmək havası vardı başımda.

Şəhərdə kitab mağazalarını gəzdiyim günlərin birində Məmməd müəllimlə rastlaşdım. Qoltuğunda bükülü nəse vardı:

–Verin götürüm, Məmməd müəllim.

Etiraz eləmədi. Mənimlə yol boyu danışib-danışmadığı da yadıma gəlmir. Çox getməmişdik, rəhmətlik şair Sərdar Əsəd qarşımıza çıxdı. Məmməd müəllimlə görüşdü. Gərək ki, mənimlə də əl tutdu. Sonra yanpörtü, bir az da döyükmüş halda üzümə baxıb, Məmməd müəllimi kənara çəkdi. Nə danışdı, nə danışmadı, deyə bilmərəm, xudahafizləşib getdi.

–Sərdar soruşdu ki, bu oğlan kimdi? – Məmməd müəllim Sərdar

Əsədin hərəkətinə görəmi, nəyəsə, mənim sualımı gözləmədən, onsuz da soruşmayacaqdım, özü dilləndi. – Dedim, cavan şairdi, tələbədi. Tanımırmış səni. “Elə bildim başqa adamdı...”, – dedi. – kiməsə oxşadıbmış məni.

Bu görüşün üstündən 1-2 həftə keçməmiş Sərdar Əsəd intihar elədi.

Ona qədər Sərdar Əsədin ölümə doğmalığ ifadə edən hansısa şeirini də oxumuşdum. Bu o vaxtlar idi ki, görkəmli şair Əli Kərimin vəfatı ədəbi ictimaiyyəti yandırır yaxmışdı. Hətta xalq şairi Rəsul Rza Əli Kərimlə vida mərasimində, gərək ki, “ölmək növbəsi bizim idi”, demişdi.

Əli Kərimin ölümüylə böyüklüyü üzə çıxdı. Sağlığında ona deyilməsi vacib olan tərifləri, təqdirləri indi qəzet-jurnal səhifələri tutmurdu. Az qala şöhrət həvəsli şairlər Əli Kərimin ölümünə qibtəkar olmuşdular. Mənim aləmində elə bil Sərdar Əsədin də ürəyində belə bir ölümə məhəbbəti oyanmışdı. Ancaq onun intiharı ədəbi ictimaiyyətdə Əli Kərim itkisinin ağrısını yaşada bilmədi. Sərdar Əsədin ölümünə, daha doğrusu intiharına təəssüfdən çox qınaq vardı.

Məmməd Arazla bir dəfə də söz yoldaşlığı eləmişdim. Şair Məmməd is-mayılın televiziya işlədiyi illər idi. “İlham” adlı bir proqram hazırlamışdı. Bu verilişin ilk iştirakçıları isə Xudu Məmmədovla Məmməd Arazla yanaşı o zaman gənc olan Zəlimxan Yaqubla mən idim.

Bu verilişdən sonra Məmməd Arazla avtobusla qayıdarkən dediyi bir cümlə yadımda qalıb: “Hər il Nizaminin “İsgəndərnamə”sini təzədən oxuyuram”...

Avtobusdan düşüb, ayrılmaq məqamında Xudu müəllimin “bəlkə bir çay içək” təklifindən Məmməd müəllim: “Təcili tərcümə işim var, sifariş veriblər, bir-iki günə çatdırmalıyam!” deyərək boyun qaçırtmışdı. Açıq sonralar belə Məmməd Arazı bəzi şairlər kimi çayxanalarda yer salıb oturan görmədim.

Bu görüşdən o da yadımda qalıb ki, bir dəfə Məmməd Araz əlimdə kalmık şairi David Kuqultinovun şeirlər kitabını görüb, alıb öteri vərəqləyib, tez də qaytardı: – Şərqin çeynəyib tüpürdüklərini bu təzədən yazır.

Hiss elədim ki, Məmməd müəllim onda ölkə miqyasında (SSRİ) təbliğ edilib tanıtılan kalmık şairinin yaradıcılığını xarakterizə etməkdən çox, ədəbiyyata gəlmək istəyən bir gənci qeyri-orijinal yoldan çəkındirmək istəyiylə demişdi bu fikri.

Bu hadisə yadıma çox-çox qabaqlar keçirilən Yazıçılar ittifaqının qurultayını saldı. Bu ali tədbir Elmlər Akademiyasının İstiqlaliyyət küçəsindəki Akt zalında olmuşdu. Yığıncaqda iştirak eləməyə haqqım olmasa da, orada olmağı özümü borclu bilmışdim. Hətta fasilədə qarşılaşdığım dərnək rəhbərimiz mərhum şair Ağacavad Əlizadə bunu mənə irad tutmuşdu:

– Qəşəm, burda neylirsən?!

Əslində “Bura niyə gəlmisən?!” deməliydı.

Onda ədəbi aləmdə böyük canlanma vardı, qurultay bir növ ədəbi müzakirələrlə yanaşı kiminsə qanqaraçılığı, kiminsə əsəblərini cilovlaya bilməməsiylə müşayiət olunurdu. Lap yaxşı yadımdadı, akademiklərdən biri poeziya üzrə məruzə eləyib tribunadan düşəndə adının çəkilmədiyini görən rəhmətlik Atif Zeynallı hirsini boğa bilmədi, az qala hamının eşitdiyi bir tərzdə “İt bundan yaxşı hürür” dedi. O da yadımdadı şair Fikrət Qoca qabaq cərgədən başını çevirib lal baxışlarla ona baxdı.

Məhz belə məqamlara şahidliyimin hələ tez olduğunu nəzərdə tutan Ağacavad müəllim iradında haqlıydı.

Onu da unutmamışam ki, mərhum Mirzə İbrahimov Əkrəm Əylislinin “Kür qırağının meşələri” əsərini bərk tənqid eləmişdi. Azərbaycan KP MK-nin I katibi Heydər Əliyev də rəyasət heyətindəydi. Birdən qabaq sırada oturmuş Əkrəm Əylisli başını geri çevirib, özünə məxsus təbəssümlə arxa sırada oturan Fikrət Qocanı çağırdı:

– Fikrət, ay Fikrət!

Fikrət Qoca onu görməməzliyə vurub, zarafatla:

– Məni çağırma, Heydər Əliyev baxır... – dedi.

Yəni səni tənqid eləyiblər, elə bilər ki, mən də sənirləyəm.

Fasilədən sonra iclas ölkə rəhbəri olmadan davam edirdi. Bu zaman Məmməd Araz yan qapıdan sürətlə zala girdi, ondan da az sürətlə gəlməyən Tofiq Mahmud da dəliyə. Hiss olunurdu ki, Məmməd müəllimin kefi kökdü, özü də şux görünürdü.

Tribunada isə Yazıçılar İttifaqının Naxçıvan bölməsinin sədrimi, katibimi, onda necə adlanırdı deyə bilmərəm, şair Müzəffər Nəsirli danışdı. Sözüün sonunda Naxçıvanda bədii-ədəbiyyat nəşriyyatının açılmasına ehtiyac olduğunu da vurğuladı.

Məmməd müəllim az qala hamının eşidəcəyi tərzdə replika atdı:

– Nəşriyyatı neylirsən, ay zalım oğlu, onsuz da yaza bilmirsən...

Geoloq dostum Ağaməhməd Səmədov danışdı ki, mən

Məmməd Arazı şeirlərindən tanıyıb sevirdim. Amma onun millət sevgisi haqqında məlumatım yox idi. O vaxtlar Filizçay yatağında işləyirdim, tez-tez Məmməd Arazın baş redaktoru olduğu

“Azərbaycan təbiəti” jurnalında Böyük Qafqazın geologiyası

haqqında yazılarım çap olunurdu. Bir gün də ayrı bir millətin

nümayəndəsiylə məqalə yolladım redaksiyaya. Heç

gözləmədiyim halda “gündə sabah”a saldılar. Bir gün də getdim

Məmməd müəllimin yanına. Dedi, onsuz da yerimizi özgələrə

çox vermişik, sən çalış bu ənənəni davam etdirmə. Təkcə yaz.

Bu iradəyə baxmayaraq rəhmətlik yazımı geri qaytarıb, məni iş

yoldaşımın yanında pərt eləmədi.

“Son”a dönmə ilk gəliş...

Badamdarda yerləşən nəşriyyatımızda – “Şirvanəşr”də

oturmuşdum, işçilərdən kimsə tez-tələsik yanıma qaldı:

– Bəs Məmməd Araz maşınını yuduzdurur, kitab mağazamızın

qabağında dayanıb.

Tez yerimdən durub, pillələri enib yanına getdim. Həyat yoldaşı

Gülsüm xanımla dayanmışdı.

–Burda niyə durursunuz, yuxarı qalxıb bir stəkan çay içsəniz. Məmməd müəllim hərəkətə gəldi. Qolundan yapışdım. Gülsüm bacıya nə illah elədim, “Yox, maşını yuyurlar, burda gözləyəcəm” dedi.

Danışmaqdan çox dinləməyi sevdiyimdən darıxmasın deyə Məmməd müəllimi söhbətə çəkmək üçün adda-budda suallar verirdim. O da bacardığı qədər marağımı təmin etməyə çalışırdı. Hiss edirdim ki, çox danışmaq istəyir, səsi titrəyib itirdi.

Qürrelənməkdən-filandan uzaq, sadəcə söhbət xatirinə:

–Evim də burdadı, nəşriyyatın arxasında,– dedim.

O da:

–Aqilin də (kürəkəni yazıçı Aqil Abbas – Q.i.) evi burdadı, Ba–damdarda. – cavabını verdi.

Yenidən Məmməd müəllimin fikrini cəlb etmək üçün yerimdən durub, “Nənəm təkdi” kitabımı gətirib qoydum qarşısına:

–Məmməd müəllim, istəyərdim bunu oxuyasınız.

Kitabça nazik olduğundan, açıb baxmadan, bir kitab adamı kimi azca or-tadan qatlayıb pencəyinin yan cibinə qoydu. Başını tərpətdi:

–Mütləq oxuyacam.

Bir azdan darıxmağa başladı. Pəncərəyə tərəf baxdı:

–Qurtarmadılar ki?!

–Bu dəqiqə, Məmməd müəllim! – Eşiyə çıxıb, maraqlanıb geri qayıtdım. – Az qalıb. Qurtaran kimi xəbər verəcəklər.

Bir qədər də ordan-burdan suallar verdim, özüm danışdım.

Arada fasilə yaranan kimi yenidən pəncərəyə sarı boylandı.

Gördüm durmaq istəyir:

–Gedim...

Qolundan tutub pillələrlə endirib, nəşriyyatın qabağına düşürtdüm...

Bu, mənim Məmməd Arazla son görüşüm oldu.

P.S. Məmməd Araz Fransadan, o zaman dəbdə olan sözlə desək, yara-dı-cılıq ezamiyyətindən qayıtmışdı, özü də qoyunuqoltuğu dolu qayıtmışdı – adına “əla”dan başqa bənzətmə yaraşdırmaq mümkün olmayan bir silsilə poetik pay vardı boxcasında. İndi yadıma sala bilmirəm, hardasa təəssüratını danışır. Bir sözü açığı məni heyretə saldı: “Fransada istəyir “dahi” ol, heç kimə dəxli yoxdu!”.

Xeyli vaxt bu fikri başımdan çıxarda bilmədim – necə yəni, bizdə balaca bir şairi görəndə adam özünü ititirir, o boyda Fransada sözün bəxtinə doğrudanmı bu boyda ucuzluq düşüb?!

Bu fikrə qail olmaq üçün nə az, nə azcığ, düz 40 il yaşayıb, bu günü görmək ehtiyacım varmış demə. Bu gün Azərbaycanda, istəyir dahi ol, Aşıq Ələsgər demişkən “özünə bəysən, malades!”.

Müəllif: Qəşəm İsabəyli

Qəşəm İsabəylinin yazıları

>>>> ƏN ÇOX OXUNAN HEKAYƏ <<<<

Mustafa Müseyiboğlu adına kitabxana

SƏDULLA ŞİRİNOVUN KİTABLARI:

16. *Sədulla Şirinov “Sönməyən qisas” pdf*
17. *Sədulla Şirinov “Gecikmiş etiraf” pdf*
18. *Sədulla Şirinov “Zamanın pəncərəsindən baxanda” pdf*
19. *Sədulla Şirinov “Heç nə olmazdan çox şey olurmuş” pdf*
20. *Sədulla Şirinov “Qudalar” pdf*

KİTABEVİM.AZ
kitab marketi

Mustafa Müseyiboğlu adına kitabxana

YER, GÖY VƏ İNSAN

Yer Göyü saxlayır, boşca sözüymüş,
Göy Yerin həmişə ağrıyan başı.
Bəlkə də ulduzlar Göyün gözüymüş,
Yağışlar ağlayan Göyün göz yaşı.

Nə hikmət varsa da başımız üstə,
Yerdən duranımız Göylə əlləşər.
Dərdinə çarəni sən Göydən istə,
Saf olsan bəxtinə üç alma düşər.

Çağırar köməyə çətində, darda,
Əl açıb göylərə inanar insan.

Hər an inandığı nə varsa orda,
Yerdə gördüyünü boş sanar insan.

İnsanıq, doğrulub ayrı düşmərik,
Günahlı, günahsız yerdə varıq biz.
Küssək, incisək də heç bölüşmərik,
Ayrılmaq göylərə tapınarıq biz.

Yerin də, Göyün də sahibi bəlli,
Bizlər qolu bağlı sadə bəndəyik.
Ay yerdən yapışıb duran dördəlli,
Heç vaxt ayılmadın, gör nə gündəyik!

QOŞMA

Danışmaq, gülmək də ağıla bağlı,
İnsanın üzünü varsa, ağ eylər.
Gözündə böyüdər kiçik təpəni,
Bir insan ağıldan korsa, dağ eylər.

Tənbəllik ölümdü, eyləmə meyl,
Zəhmətin önündə baş endir, əyil.
Hövsələ, qətiyyət bəs olan deyil,
Dağı fərasətin yorsa, bağ eylər.

Dua et Allaha, əlini üzmə,
Dərdinə çarəni kənarda gəzmə.
Üzünə ağ olma, dərdindən bezmə,
Bəxtin ayaq üstə dursa, sağ eylər.

Ay Murad, gözündə böyütmə pulu,
Dəyər var kiçilməz, uludan ulu.
Bir Allah bəndəsi, bir Allah qulu,
Kasıbın kefini sorsa, çağ eylər.

NƏ GÖRDÜM DÜNYAYA GƏLƏNDƏN BƏRİ

Nə gördüm dünyaya gələndən bəri,
Geriyə boylandım- itirdiklərim.
Önümdə bir ömrün acı dərd-səri,
Saraldı , köhnəldi götürdüklerim.

Dünənin sevinci dünənlə getdi,
Sabaha ümidim nağıl, yuxudu.
Gəncliyim duman tək çəkildi, itdi,
Taleyim üzümə çox şey oxudu.

Nəyə əl vurdumsa , sürüşdü, düşdü,
Gördüyüm nə varsa yaddaşa qaldı.
Dünyanı anlamaq sadə bir işdi,
İnsanı qanmamaq çətinə saldı.

Bu həyat səhv etmə dedi deyəsən,
Səhv etdim dalbadal bilmədim nədən.
Səhvlərim düzümü yedi deyəsən,
Təzədən başladım , ömrü təzədən.

Nə gördüm dünyaya gələndən bəri,
Ac olan ağlayar, tox olan gülər.
Tək qaldım, dedilər danışma, kiri,
Danışsan dünyanın acığı gülər.

HƏR DƏRDİN ÖZ SƏSİ VAR

Köləsiyəm kədərin,
Mən hardayam, o orda.
Ölsəm, olmaz xəbərin,
Mən azadam, sən darda.

Sorğuların əbədi,
Sus, danışma demirəm.
Dərdim özümə bədi,
Qanatmaq istəmirəm.

Həyat zarafat deyil,
Ya olumdu, ya ölüm.
Mənə də rahat deyil,
Bu canı yarı bölüm.

Duyğular dalğa kimi,
Yuyub aparır məni.
Tərpətmə sarı simi,
Kökdən qoparır məni.

Hər yaşın öz nəşəsi,
Hər dərdin öz səsi var.
Yaşa uyğun peşəsi,
Kimləri, kimsəsi var.

ÜRƏYİMDƏN KEÇƏNLƏR

İnsan istər bulaq kimi durula,
Bütün ömrün bahar ola, yay ola.
Dərdini çözməyə meydan qurula,
Sırrını deməyə sırdaş, tay ola.

Sözün, gözün, dilin qeybət bilməyə,
Səbrin azalmaya, ruhun ölməyə,
Haram nədir sənə yaxın gəlməyə,
Tanrı verən halal-hümbət pay ola.

Zövqsüz yaratmaya Allah heç kəsi,
İnsanı küsdürər bircə kəlməsi.

Ruhun dərmanıdı çal-çağır səsi,
Eldə nişan ola, hərdən toy ola.

Əcəl şərbətini bilib içəsən,
Ölüm körpüsündən gülüb keçəsən,
Dünyaya borcunu silib köçəsən,
Nə şivən görəsən, nə də vay ola.

Həyatda pir olan insanlar çoxdu,
Nəfsi tox olanın gözü də toxdu.
Murad nə arzular ac olan vaxtı?!
Quru pendir-çörək, isti çay ola.

Müəllif: Murad MƏMMƏDOV

MURAD MƏMMƏDOVUN YAZILARI

MURAD MƏMMƏDOVUN KİTABI

SƏDULLA ŞİRİNOVUN KİTABLARI:

21. [Sədulla Şirinov "Sönməyən qisas" pdf](#)
22. [Sədulla Şirinov "Gecikmiş etiraf" pdf](#)
23. [Sədulla Şirinov "Zamanın pəncərəsindən baxanda" pdf](#)
24. [Sədulla Şirinov "Heç nə olmazdan çox şey olurmuş" pdf](#)
25. [Sədulla Şirinov "Oudalar" pdf](#)

KİTABEVİM.AZ
kitab marketi

Mustafa Müseyiboğlu adına kitabxana

BİRCƏ SƏN

Əllərin üşüsə çəkinmə, götür,
Barı bir qalamlıq köz ürəyimdən.
Ya tale qarovdur, ya da mənəm kür,
Açanda yaralar göz ürəyimdən.

Bəlkə ərməğandır dərd-qəm kimsədən,
Bəlkə əllərimi üzəm kimsədən.
Mənim nə həddimə küsəm kimsədən,
Hərdən inciyirəm öz ürəyimdən.

Vətən deyiləndə yadı mənimdir,
Ağrının-acının dadı mənimdir,
Ölmüşün quruca adı mənimdir,
Bircə sən alırsan söz ürəyimdən.

KEÇMİŞLƏ GƏLƏCƏK ARASINDA

Gözündəki kədər elə dərin ki...
Yoxdur azca sevinc vurmağa dişə.
Yaxşı gələcəklə aldandıq, dostum,
Qayıtmaq istəyir hamı keçmişə.

Çoxdu üsyan edən göyün hökmünə
Haqsızlıq qoparır ayağı yerdən.
Göyə əl açmaq da yaramır işə
Dost-tanış əsirgər dayağı yerdən.

Bu nə möcüzədir, bu necə sirr, dost,
Evə qəmli dönən çölə şən çıxır.
Hamı bir-birindən şübhəlidir, dost,
Hər küncdən, hər tindən işverən çıxır.

YAXŞI OLAN ŞEİR

Vaxtı çoxdan keçib asi olmağın,
Nə Tanrı razıdır, nə bəndə vaxtdan.
Zamanı yetişib vədə dolmağın,
Zülm ərşə çıxır keçəndə vaxtdan.

Qanunsa dövlətdir, zordusa çətə,
Yoxsa insaf gərək, varsa din gərək.
Başqa necə olur gəlmək lənətə,
Adamın naxışı gətirsin gərək.

Bilmirəm, ya şıxdı, ya pirdi kimsə,
Nə vaxtsa, kiməsə kimsə deyə dur.
Hər şey yaxşı olar deyirdi kimsə,
Bizə yaxşı olur, lap yaxşı olur.

ÇIXMAQ VƏ GETMƏK

Bəzən çıxıb getmək istəyir adam,
Hər kəsdən, hər yerdən çıxmaq və getmək...
O olmaz, bu olmaz, o-bu heç olmaz,
Bütün tabuları yıxmaq və getmək...

Kimə biri gəlib verməsin öyüd,
Bizim səcdəmizə uyğun deyil büt.
Nə fərqi, azıdır, köpəkdir, ya süd,
Canını dişinə sıxmaq və getmək.

Olur Tanrı küsür, ya bəndə birdən,
Çoxdu düşdüyümüz boş fəndən birdən.
Kim nə aparır ki, gedəndə birdən,
Oları-olmazı yığmaq və getmək.

BİR PAYIZ ŞEİRİ

Yarpaq yağışları kəsilən kimi,
Gördük səfimizdən kimlər azalmış.
Qaş-göz eyləməyə qalmamış kimsə,
Eyhamlar azalmış, himlər azalmış.

Paslı navalçadan süzüləndi qəm,
Köhnə pəncərənin ciğarası nəm.
Leysana düşməkmış bir ayrı aləm,
Yollarda göllənən limlər azalmış.

Gəlməz başımıza kefin darısı,
Dərddə ötüşübmüş ömrün yarısı.
Nə bilim, bəlkə də sınıb sarısı,
Könül rübabından simlər azalmış...

Müəllif: SÜLEYMAN ABDULLA
SÜLEYMAN ABDULLANIN YAZILARI
>>>> ƏN ÇOX OXUNAN HEKAYƏ <<<<

Mustafa Müseyiboğlu adına kitabxana
SƏDULLA ŞİRİNOVUN KİTABLARI:

26. [Sədulla Şirinov "Sönməyən qisas" pdf](#)
27. [Sədulla Şirinov "Gecikmiş etiraf" pdf](#)
28. [Sədulla Şirinov "Zamanın pəncərəsindən baxanda" pdf](#)
29. [Sədulla Şirinov "Heç nə olmazdan çox şey olurmuz" pdf](#)
30. [Sədulla Şirinov "Qudalar" pdf](#)

KİTABEVİM.AZ
kitab marketi

Bu dəli küləyin...

...Bu dəli küləyin yalından tutub
Uçuram yoxluqdan sənliyə sarı.
Şirin bir xəyalın əlindən tutub
Uçuram kədərdən şənliyə sarı.

Bu külək taleyin çərpələngidir,
Fırladır zamanın olaylarını.
Telləri tellərin- göydə rəqs edir,
Yaradır səadət halaylarını.

Bu dəli küləyin səsinə qurban!
Necə coşquludur, qəhqəhən kimi.
Eşqinə, nəfsinə, bəhsinə qurban!
Necə də yaraşır sənə sən kimi.

Bu dəli küləyə bir namə verdim,
Aparıb çatdırırsın sənə əlbəəl.
Köksümdə nə vardı, mən ona verdim,
Köksünə yerləşdir, sən əvvəl-əvvəl.

Bu dəli küləyin ağlına qurban!
Necə zamanında dadıma yetdi.
Özgəyə getməsin ağlın, a qurban!
Aldı məktubumu, adına getdi.

Eşqimizin

Bu son görüş oldu, qərar verən sən,
Bu gündən qoydun sən son eşqimizə.
Parladı Gün kimi, soldu gül kimi,
Can, min kərə can, can eşqimizə.

Bu gündən həsrətin nökeri olduq,
Acı xatirələr şəkəri olduq.
Bu gün belimizin bükəri oldu,
Buludlar yağırdı qan eşqimizə.

Həsədlə baxardı bizə sevənlər,
Bəlkə gətirdilər gözə sevənlər?!
Daha söyləməzlər üzə sevənlər
“Fidan” eşqimizə, “şan” eşqimizə.

Bitdi macəralar, bitdi nağıllar,
O nazlı, o məsum, isti nağıllar.
Sevdalı günlərlə itdi nağıllar,
Ha sızla, ha odlan, yan eşqimizə...

Həsret yağışı

Bu, həsrət yağışı, bu, qəm yağışı,
Bu, əzab yağışı, sitəm yağışı.
Çəkib ürəyimə son damlayatək
Elə gözlərində tutam yağışı.

Təki taleyinə yağmasın sənin,
Təki qəhər olub boğmasın səni.
Təki gözlərini sağmasın sənini-
Özüm dəryasında batam yağışın.

Yolun aşıq olsun, bəxtin bəxtəvər,
Daha çəkməyəsən qüسسə, qəm, kədər.
Sənə dua edib ölənə qədər
Ölüb, gözlərində itəm yağışın.

Təbrizim

Yenə sinən oldu sipər yadelli həmləsinə,
Düşmənlə olsan da hərçənd, hər yeni "hərb" kəlməsinə.
Bilirəm, dözəcəksən bu xəyanət cümləsinə,
Ay mənim yaraşıqlı, "Cənnəti-irəm" Təbrizim!
Yolunda hər cəfaya mən müntəzirəm, Təbrizim!

Nifaq salıb haqqa yenə keçisaqqal mollalar,
İslamı pərdə ediblər özü baqqal mollalar,
Başı boş, nəfsi iti, bu oğru, çaqqal mollalar.
Səninlə bir olanla mən də əlbirəm, Təbrizim!
Azadlıq carçısıyam, azad şairəm, Təbrizim!

Bir ovuc farsa edir xidməti bu qanlı rejim,
Özünü mömin sayır bu erməni yönlü rejim.
Ulu Türkün xofundan hər an gözü qanlı rejim
Çəkəcək cəzasını, hökmən, bilirəm, Təbrizim!
Səni candan sevəni candan sevirəm, Təbrizim!

Sən möhtəşəm bir qalasan, minillik tarixinlə,
Adəmin məskənisən, sən özəllik tarixinlə.
Qovşarsan nəhayət, öz əzəllik tarixinə-
Sən əsir olduqca gər, mən də əsirəm, Təbrizim!
Zülmün zənciri çürük, mən dəxi şirəm, Təbrizim!

Nəvəm nağıl söyləyir

Səhər, axşam- hər zaman,
Dayanmadan, durmadan
Nağıl istəyən nəvəm
Daha məni dinləmir.
Özü nağıl uydurur,
Özü qəhrəman seçir,
Özü nağıl söyləyir.

Daha divin yolunu
Məlikməmməd kəsməyir.
Cırtdan hər addımbaş
Böyükklərdən küsməyir,
Böyükkləri aldatmır,
Böyükkləri pusmayır.
Yeddibaşlı əydaha
Daha od püskürməyir.

Onun qəhrəmaları
Ya “Hörümçək adam”dır,
Ya da “Betman”dır, nədir.

O qəhrəman adları
Heç yadımda qalmayıb.
Onun uydurmaları
Tükənməyir, bitməyir.
Məndən nəğil istəyən
Mənə nəğil söyləyir.

Yaxşımı bu, pismi bu,
Qərar verə bilmirəm.
Bir onu bilirəm ki,
Mən nəğil söyləmirəm,
Nəvəm nəğil söyləyir.
Nəvəm nəğil uydurur,
Mən də ki... dinləyirəm...

Çıxdım yollara...

...Yenə xəyallanıb çıxdım yollara,
Axıb xatirələr gölünə düşdüm.
Zindan ağırlığım məndən boşalıb,
Yenə kəndimizin yoluna düşdü.

Yenə də bu yolda düşdüm izimə,
Məni neçə kərə kəndə yetirib.
Neçə pərvazlanan arzu daşıyıb,
Ümidə, ünvana, bəndə yetirib.

Çılğın arzuların ilk ünvanıdır,
Qoynunda min sevgi yaşadır kəndim.
Çiyninin qayğısı ulduz sanıdır,
Ülvi adətlərin yaşıdır kəndim.

Kəndimin min şəhər sevgisi vardır,
şəhərin bir kəndlilik sevgisi yoxdur.
Hər kəndin şəhərdə güzgüsü vardır,
şəhərdə bir sevgi güzgüsü yoxdur.

Şəhərin kəndimə can borcu, qucaq-
Taleyn ən gerçək oyunu budur.
Şəhərin dərdlərin kəndim udacaq,
şəhər yaranandan pis oynçudur.

...Yenə xəyallanıb çıxdım yollara,
Ruhum hara uçar, səfərim ora...

Uduzdum

Yenə bir yuxu gördüm,
şirin, aydın, dumansız.
Bunu fikirləşməmişdim,
O biri yuxularım kimi
ssenarisini yazmamışdım,
mövzusunu seçməmişdim.
Plansız, filansız
gəldi yuxuma o qız.

Yerə, göyə,
Yerdə, göydə nə varsa
and içmişdim hər şeyə-
Onu unudacaqdım,
ondan qisas alacaqdım.
Hər fitnəyə əl atacaq,
lazım gəlsə,
əzrayılın özü ilə
ittifaq da quracaqdım...
Yəqin o, daha müqəddəs

nərələsə and içib,
daha güclü sirrlərlə
sövdələşə bilib.
Uduzдум...

Müəllif: Xəlil Mirzə,
Şair-publisist, AYB-nin üzvü
Xəlil Mirzənin digər yazıları

SƏDULLA ŞİRİNOVUN KİTABLARI:

31. *Sədulla Şirinov “Sönməyən qisas” pdf*
32. *Sədulla Şirinov “Gecikmiş etiraf” pdf*
33. *Sədulla Şirinov “Zamanın pəncərəsindən baxanda” pdf*
34. *Sədulla Şirinov “Heç nə olmazdan çox şey olarmış” pdf*
35. *Sədulla Şirinov “Qudalar” pdf*

KİTABEVİM.AZ
kitab marketi

Mustafa Müseyiboğlu adına kitabxana

ŞAMAXI

Çoxları bu yurda nəfsini saldı,
Ona kəc baxanı vurdu Şamaxı.
Silahla gələndən öcünü aldı,
Yenilməz qalatək durdu Şamaxı.

Bağdaddan Dərbəndə uzanıb qolu,
Tarixi şərəflə, şöhrətlə dolu,
Zamanla kəsilib, eh, sağ, solu,
Kimlər taleyini burdu, Şamaxı?

Xaqani sözündə vardır nəsihət,
Nəsimi dünyası fəlsəfə, hikmət,
Nişat, Seyyid, Sabir, Zülali, Səhhət...,
Saysız şairlərin yurdu Şamaxı.

Hər yandan səslənir muğamat səsi,
Bu səs heyran edir eşidən kəsi,
“Şirvan şikəstəsi” xalqın bəstəsi,
Sərəncdi, Şahnazdı, Şurdu Şamaxı.

Sözün bulağından içdi bu Elçin,
Şairlər məktəbin keçdi bu Elçin,
Sözləri yontayıb biçdi bu Elçin,
Şeirdən abidə qurdu, Şamaxı.

SƏN OLMADINMI?

Bir baxışla qəlbimi
Alan sən olmadınmı?

Çöllərə dəli kimi
Salan sən olmadınmı?

Verdin eşq şərabını,
Götürdün mizrabını,
Ruhumun rübabını
Çalan sən olmadınmı?

Dua etdim rəbbimə,
Dönəsən təbibimə,
Həyat olub qəlbimə
Dolan sən olmadınmı?

Tanrı eşqi pir etdi,
Qəm-qüssəmi əritdi,
Arzum murada yetdi
Qalan sən olmadınmı?

Elçinəm dikdir başım,
Quruyubdur göz yaşım,
Mənim ömür yoldaşım
Olan sən olmadınmı?

BİLMƏSİN

Bir busə ver buxaqından, nə olar,
Nə xal bilsin, nə üz bilsin, nə dodaq.
İkimizin arasında sirr qalar,
Nə dil bilsin, nə göz bilsin, nə qulaq.

Qoşalaşaq çıxmaq çölün düzünə,
Gəzə-gəzə düşək bulaq izinə,
Təslim olaq məhəbbətin özünə,
Nə çöl bilsin, nə düz bilsin, nə bulaq.

Çağır məni tez özümü yetirim,
Alım səni, qucağıma götürüm,
Ehmallica dağ çayından ötürüm,
Nə bel bilsin, nə diz bilsin, nə balaq.

Qəlbimizə eşq şərabi içirtdik,
Sərxoş edib sərt yollardan keçirtdik,
Barı indi ona möhkəm çarıq tik,
Nə mil bilsin, nə biz bilsin, nə oymaq.

Eşq od imiş, düşdüm eşqin oduna,
Yandı canım, çat Elçinin dadına,
Hər gün təzə nəğmə qoşum adına,
Nə kül bilsin, nə köz bilsin, nə ocaq.

PAYIZ AĞLADI

Bu gecə yenə də payız ağladı,
Yenə də söküldü bağrımın başı.
Payızın qəlbini, ah, kim dağladı,
Yenə də sel oldu gözünün yaşı.

Külək ağacları alıb əlinə,
Ögey ana kimi payızı döyür.
Daşan çay əlini qoyub belinə,
“Yuyub aparacam nə varsa” deyir.

Yuvanın küncünə qısılib sərçə,
Balaca vücudu büzüşüb, əsir.
Bu yağış, nə ola, kəsəydi bircə,
Dovşan kol dibində, evə tələsir.

Bilmirəm qorxudan, yoxsa soyuqdan
Tir-tir titrəyirlər küçə itləri.
Tülkü də boylanıb kiçik oyuqdan,
Seyr edir çöldəki “müsibət”ləri.

Ayı kahasında möhkəmcə yatıb,
Dələ ümidini yaza bağladı.
Qüssəyə bürünüb, kədərə batıb
Bu gecə yenə də payız ağladı.

DARIXIRAM

Çəkilib göy üzünə,
Həsərət qoydun özünə,
Qıyma bu əzizinə,
Darıxıram...

Hər gün düşürsən yada,
Görünürsən rəyada,
Hərəmiz bir dünyada,
Darıxıram...

Bağrım başı qor olub,
Gündüzlərim qaralıb,
Artıq səbrim daralıb,
Darıxıram...

Sən göydəsən mən yerdə,
Düşdüm sağalmaz dərddə,
Mənasızdır ömür də,
Darıxıram...

Dardayam, çətindəyəm,
Qəm əsarətindəyəm,
Vüsal həsrətindəyəm,
Darıxıram...

BULUD

Gəzirdin rahatca göyün üzündə,
Niyə artırmısan çəkini, bulud?
Yoxsa dərdin, qəmin artıbdır sənin,
Kədərdən tutmusan yükünü, bulud,

Rəngin də qaralıb, lap boğulmusan,
Qəzəbdən, ya dərddən belə dolmusan?
Sanki qəlbikövrək gəlin olmusan,
Səbr et, boğ içində hikkəni, bulud.

Aglasan, qoşulub sənə ağılaram,
Qəmini sevincə büküb bağlaram,
Dərdini alaram, özüm saxlaram,
Gəl kövrəltmə bulaq təkini bulud.

Görürsən, Elçin də boynunu burub,
Onu da dərd, kədər, qəm, qüxsə yorub,
Dolub sənin kimi, dayanıb, durub,
Ancaq yox nə hirs, nə kini, bulud.

HEYİF SEVGİMİZƏ

Heyif sevgimizə, çox şirin idi,
Döndü birdən-birə, o acılaşdı.
Nədən tale bizə “ayrılın” dedi?
Qəlbimdə kədərlə qəm bacılaşdı.

Uçdu bir sevginin divarı, damı,
Sağ qalan bu eşqin tәмәli oldu.
Deyirlər pis gözlər yıxır adamı,
Hansı xəbis gözün әmәli oldu?

O gün, yollarımız ayrılan vaxtı,
Yanan qәlbimizdән köz qoparmışışq.
Ayrıldıq, belәymiş bu eşqin bәxti,
Hәrәmiz ürәkdә od aparmışışq.

Görән hansı evin çırağısan sән,
Qurduğun ocağın istisi varmı?
Ölmәyән bir eşqin dayağısan sән,
Bu eşqin mәnimtәk xәstәsi varmı?

Kim bilir, hardayıq indi hәrәmiz,
Durub aramızda ayrılıq, hәsrәt.
İndi yuxulardır görüş yerimiz,
Hәlә dә qәlbimi döyür mәhәbbәt.

SALAM, ŞUŞA!

Otuz il bizimçün döndün xәyalı,
Nәhayәt yetişdik şirin vüsala,
Sәni görmәk üçün çıxmışam yola,
Arzum həqiqәtlә yürüyür qoşa,
Salam, Şuşa!

Qәhrәman ordumuz keçilmәz dağla
Gәldi harayına dişlә, dırnaqla,
Qırdı düşmәnlәri yüngül yaraqla,

Salıb öz izini qayaya, daşa,
Salam, Şuşa!

Yaşadın bəxtinə düşən qədəri,
Unut bundan sonra qəmi, kədəri,
Hər dün gözəlləşən gözəl şəhəri
Bütün elim-obam gəzib dolaşa,
Salam, Şuşa!

Nəhayət yetişdim Cıdır düzünə,
Bələndim Vaqifin şirin sözünə,
Düşərək ustadın aydın izinə,
İlhamım çağladı, təb gəldi cuşa,
Salam, Şuşa!

Gəldim, gözlərində gülüşü gördüm,
O mavi səmanı, günəşi gördüm,
Səni əbədilik qəlbimə hördüm,
Daha bundan sonra bəxtəvər yaşa,
Salam, Şuşa!

BU ZƏFƏRİ GÖZÜMÜZTƏK QORUYAQ

O zaman ki, Vətən yada yem idi,
Hər günümüz kədər idi, qəm idi,
Nər oğullar düşmən üstə yeridi,
Mənfurlardan təmizləndi Qarabağ,
Bu zəfəri gözümüztək qoruyaq.

Bu torpaqda ulu bizik, əzəl biz,
Hər qarışda babalarım salıb iz,
“Qisas” dedi bizə Vətən eşqimiz,

Yurdumuzdan yadellini darayaq,
Bu zəfəri gözümüztək qoruyaq.

Hər qayası and yerimiz, pir oldu,
Pir uğrunda igidlərim şir oldu,
Şəhid qəbri ən müqəddəs yer oldu,
Şəhidləri unutmayaq, arayaq,
Bu zəfəri gözümüztək qoruyaq.

Doğransa da Vətən yüz yol, diridir,
Qarabağım dərdin yüzdən biridir,
Bu qələbə ruhdan buzu əridir,
Savalana salam deyir Murovdağ,
Bu zəfəri gözümüztək qoruyaq.

Nəhayət ki, qovduq yurddan düşməni,
Qarabağdan qaçdı, getdi erməni,
Xoşbəxt görək bundan sonra Vətəni,
İndi daha yaramızı sarıyaq,
Bu zəfəri gözümüztək qoruyaq.

AZ DEMİŞƏM

Sənə mən, nazlı nigarım, həmişə “can” demişəm, az demişəm.
“Məni candan eləyən sevgili canan” demişəm, az demişəm.

Nə atam var, nə anam, gör neçə vaxtdır aparıbdır Yaradan,
O səbəbdən də sənə “ən əziz insan” demişəm, az demişəm.

Döyüşərkən mələk ilə nəzər etdim tökülən göz yaşına,
Gözü şəhlam, gözüne canımı qurban demişəm, az demişəm.

Məni məftunmu edər hər gözü muncuq, dili şəkkər, sözü bal?
“Olmuşam dünyada yalnız sənə heyran” demişəm, az demişəm.

Demə eşqimlə bu şair itirib ağlını, sərsəm dolanır,
“Ürəyindir bu dəli eşqimə ünvan” demişəm, az demişəm.

Gecətək qapqara Məlhəmli günün, ay gözəlim, ağ elədin,
Səni öz bəxtimə sübhətək açılan dan demişəm, az demişəm.

ÇƏKİR

Onda ki, nazlı nigarım gözünə qarə çəkir,
Yandırır qəlbimi eşq atəşinə, narə çəkir.

Lalətəkdir yanağı, qönçə qızılgül dodağı,
Mən gülün aşıqiyəm, qəlb məni gülzarə çəkir.

Yoxmu, Tanrım, görəsən, ağ günü aşıq olanın,
Eşqə məhbus olanın kim gününü qarə çəkir?

Gözlərindən çilənən nur məni divanə edir,
Düşdüyüm çöllərə, ellər, məni mahparə çəkir.

Qəlbimi qəsb eləyibdir o mələk üzlü gözəl,
Fikrimi qəlb bu səbəbdən elə dildarə çəkir.

Süzdürüb gözlərini son dəfə baxdın mənə tərs,
Yoxsa Məlhəmli bu eşqlə səni zinharə çəkir?

12.01.2024

Müəllif: ELÇİN MƏLHƏMLİ
ELÇİN MƏLHƏMLİNİN YAZILARI
Mustafa Müseyiboğlu adına kitabxana

İm Sol Nae

Şair İm Sol Nae 1999-cu ildə “Cayı Munhak” aylıq ədəbiyyat jurnalının “İlk əsər” mükafatı ilə ədəbiyyata qədəm qoydu. Onun poeziya toplularına “Bir Yarpağın QR Kodu”, “Amazon”, “O Keçid Stansiyası”, “Oyadılmış Amazonun Fəryadı”, “Honq Nyo” və başqa kitablar daxildir. Şairə həmçinin Yeonnanq Poeziya Mükafatı, Koreya Ədəbi Tənqidçilər Birliyinin Mükafatı, Koreya Lirik Poeziya Mükafatı, Seconq Əla Kitab Seçimi, “Şairlərin Şairi” Mükafatı və Budda Ədəbiyyatı Yazıçıları Mükafatı ilə də təltif olunmuşdur.

Hazırda o, Koreya Dünya Ədəbiyyatı Assosiasiyasının 6-cı prezidentidir.

ÜÇ RUH

Qürubun kölgələri axşama uzananda,
adı bir az istehzal, “Məntiqsizlik” deyilən bulqoqi məkanında
həmişə təmiz dəsmalları ilə tanınan bir qadın,
gözləri işıqlı, romantik bir gənc,
və sanki doğulduğu andan nəğmə daşıyan bir qadın
səssiz bir süfrə ətrafında topladılar.

Qar gözlənilən, kədərli bir qürubda
sümüklərinə qədər hekayə yüklənmiş bir qadın,
hamının arzuladığı bir kişi,
ahəngsiz səsi ilə gülüş oyadan başqa bir qadın
köhnə, qapaqlı yeməxanada yanaşı oturmuşdular.

Bir kişi — daim aşıq,
bir qadın — cavabsız ömrün içində, həm tənha, həm gözəl,
və digər biri — incə, qürurlu burnunu dik tutan, zərif...

Onlar qarın gur-gur yağmasını arzuladılar,
amma gecə boyu yalnız ulduz çiçəkləri açdı.
İki qadın həyatı döyə-döyə keçirdi,
bir kişi isə özünü Komodan gəlmiş sanırdı.
Sadəcə üç nəfər idilər,
amma orada insan çiçəkləri açırdı,
yabanı, dəbdəbəli bir aləmdə.

AL QIRMIZI İŞIQLAR KAINATI

Xurmanın budaqlarında al qırmızı fənərlər yanırdı.
Qara damarları onun yaşını danışdı.
Torpağa kök salmış, gücünü dəfələrlə sərf etmiş,
hər ikinci ildə nəfəs alan bu ağac—
incə budaqlarında qırmızı meyvələr daşısa da tez sınırıdı,
amma onların hər biri ana əlləri kimi — zərif və qüvvətliyd.

Şimşək çaxanda, yağış gur gur töküləndə,
ıslanmış qabığı tor rəngə dönərdi —
sanki göy insanların dərisi kimi.

Xatirələr dolaşq cığırarla axdıqca,
uşaqlığın rəngləri nağıl səhifələrindəki lələklər kimi əsirdi.
Qırmızı — amma ehtiras qırmızısı deyil,
sarıya çalan — amma gəncliyin sarısı deyil.

Bir kainatın içində başqa bir kainat.
Al qırmızı, üreyin özünə enib gələn—
ah, necə də parlaqdır!

Tərcümə və təqdimat: Cahangir NAMAZOV,

*“Butov Azərbaycan” qəzetinin, “YAZARLAR” jurnalının redaksiya
həyatının üzvü, Özbəkistan üzrə təmsilçisi.*

Kim Sun-Young

Kim Sun-Young 1938-ci il, 17 mayda Koreyanın Gyeonggi əyalətinin Kaesong şəhərində anadan olub. Sudo Qadınlar Müəllimlər Kollecinə bitirdikdən sonra Sudo Qızlar Orta Məktəbində müəllim, daha sonra Sejong Universitetində professor kimi çalışıb.

1962-ci ildə “Hyundae Munhak” (“Müasir Ədəbiyyat”) jurnalında “Göyərçin”, “Əks-səda” və “Fəsillərin divar yazıları” adlı şeirlərinin dərcə tövsiyə olunması ilə ədəbi debüt edib. “Cheongmi” (靑眉) ədəbi birliyinin fəal üzvü olub.

1969-cu ildə ilk şeir toplusu “Saga” (Düşüncə nəğməsi) işıq üzü gördükdən sonra o, 15-dən artıq şeir kitabı nəşr etdirib. Onların

arasında “Boşluğun ayaqqabı dükanı” (1972), “Dağ çiçəyi ayini” (1976), “Xəyal mühiti” (1976), “Gecə yazılmış sözlər” (1982), “Bənövşə ağacında yaşayan Tanrı” (1983), “Həsərət nəğməsi” (1987) və “Parçalamaq üçün” (2008) kimi əsərlər var.

O, Müasir Poeziya Mükafatı və Koreya Ədəbiyyatı Mükafatı da daxil olmaqla bir çox ədəbi mükafatlara layiq görülüb. Koreya Şairlər Assosiasiyasının və Koreya Qadın Yazıçılar Birliyinin məsləhət şurasında, həmçinin Beynəlxalq PEN Koreya Mərkəzində üzv kimi fəaliyyət göstərüb.

Həsərin Bitki Təbiəti

Silinsə də,
Yenə, yenə silinsə də,
Hilal kimi doğar yenidən,
Böyüyər, yarımaya dönər,
Sonra dolunay olar.

Dolunay kimi
üzən bir çöhrə tək,
İnsanlar qəlbinin dərinliyinə
həsərət boşluğunu asarlar.

Sevgi —
unutmaq istəsən belə,
Qorxulu bir bitki təbiətinə sahibdir —
yenidən cücərər, yenidən boy atar.
Ona görə bu gecə də
səma dolunayla doludur.

Sarmaşiq

Sən yuxarı qalxdıqca,
Mən enirəm.

Hər addımının sabit döyüntüsü ilə
dik pilləkənlərdən enirəm.

Bəzən qalxmaq —
enməkdir.

Yox, bəlkə də enmək —
dayanmadan qalxmaqdır.

Hətta ölüm də
ölümün dərinliyindən qalxar,
qalxar, yenə qalxar,
ta ki yenidən doğulana qədər.

Tərcümə və təqdimat: Cahangir NAMAZOV,
*“Butov Azərbaycan” qəzetinin, “YAZARLAR” jurnalının redaksiya
heyətinin üzvü, Özbəkistan üzrə təmsilçisi.*

SƏDULLA ŞİRİNOVUN KİTABLARI:

36. *Sədulla Şirinov “Sönməyən qisas” pdf*
37. *Sədulla Şirinov “Gecikmiş etiraf” pdf*
38. *Sədulla Şirinov “Zamanın pəncərəsindən baxanda” pdf*
39. *Sədulla Şirinov “Heç nə olmazdan çox şey olurmuş” pdf*
40. *Sədulla Şirinov “Qudalar” pdf*

KİTABEVİM.AZ
kitab marketi

LEE HYE-SEON

Şair Lee Hye-Seon 1950-ci ildə anadan olmuş, şair, ədəbiyyatşünas, Ədəbiyyat elmləri doktoru və poeziya yazıcılığı üzrə professorudur. O, 1981-ci ildə Simunhak ədəbi jurnalının tövsiyəsi ilə ədəbi fəaliyyətə başlamışdır.

O, bir sıra şeir kitablarının müəllifidir: “Alovla Söndürmək” “Suda Yanmaq,” “Daşın İçkinin Yarısı,” “Hər Gün Gözəl Gündür,” “Quş Səsi Çatdırılması, Əgər Küləklə Qarşılaşsan, Məni Özümdən Yaxşı Tanıyan, Mükəddəs Varlıq (Tək Tanrı) və s. Bundan başqa, o, Li He-Sonun Poeziyası ilə Bir Axşam, Li He-Sonla Məşhur Şeirlərə Səyahət, Ədəbiyyat və Yuxuların Təcəssümü, Atamın Təhsil Metodları adlı kitabların da müəllifidir. Şair həmçinin Korona? Koreya! adlı toplunu tərtib etmişdir. 2016-cı ildə onun əsərləri Seconq Kitab Ədəbi Paylaşım Proqramında seçilmiş ən yaxşı kitablar sırasına daxil edilmişdir.

Li He-Son bir çox ədəbi mükafatlara layiq görülmüşdür: Yun Donq-Cu Ədəbiyyat Mükafatı, Koreya Müasir Şair Mükafatı,

Koreya İncəsənət və Mədəniyyət Böyük Mükafatı, Tənqidçilər Assosiasiyasının Tənqid Mükafatı, Donqquk Ədəbiyyat Mükafatı, Pyoam İkce Ədəbiyyat Mükafatı, Koreya Poeziya və ədəbiyyat Mükafatı, Seonsa Ədəbiyyat Mükafatı və başqaları. O, Donqquk Universiteti və Seconq Universitetində dəvətli professor kimi çalışmış, müxtəlif ali məktəblərdə dərs demişdir. Bundan əlavə, Koreya Yazıçılar Birliyinin sədr müavini, Mədəniyyət, idman və Turizm Nazirliyi yanında Ədəbiyyatın inkişafı üzrə Siyasət Komitəsinin üzvü, Koreya Qadın Yazıçılar Birliyinin sədri, həmçinin Donqquk Ədəbiyyat Cəmiyyəti, Koreya Poeziya və Ədəbiyyat Yazıçıları Assosiasiyası, Qanqdonq ədəbiyyat Assosiasiyasının prezidenti kimi vəzifələrdə fəaliyyət göstərmişdir.

Hazırda o, Koreya Yazıçılar Birliyinin məsləhətçisi, PEN Beynəlxalq Koreya Mərkəzinin məsləhətçisi, Koreya Qadın Yazıçılar Birliyinin fəxri sədri və Koreya Dünya Ədəbiyyatı Assosiasiyasının prezidentidir.

Onun poeziyası İtaliya, Almaniya, Misir, Yunanıstan, Belçika, Pakistan, Banqladeş, Kosovo, Albaniya, Vyetnam, Meksika, Cənubi Amerika ölkələri, Rusiya, Qırğızıstan və Qazaxıstanda tərcümə edilərək oxuculara təqdim olunmuşdur.

PROLOQ

Biz bir olacağıq
Bənövşəyi şüalarla işıqlanan səmada
çay axını sürətlə irəliləyir.
Mən uzaq bir səfərə çıxanda,
səni yolumda arzulayıram.

Bəzən, sular dayazlıqlardan əyilərək axır.
Bəzən, saman və palçıqlı torpaq bir-birinə qarışır,
nəhayət bir bədən olaraq axırıq.

Dayaz çayda, biz balıqları böyüdürük,
təmiz, sürətli çayda isə somonları.
Su ilə birlikdə axacağıq,
sonunda dəniz olaraq birləşəcəyik –
biz bir olacağıq.

KOİ QANUNU

Koi balığı bəzək balığıdır,
akvariumda saxlananda,
yalnız 8 santimetr böyüyür.
Amma axına buraxılsa,
sonsuz böyüyə bilər –
bütün arzuların kimi.

Tərcümə və təqdimat: Cahangir NAMAZOV,

“Butov Azərbaycan” qəzetinin, “YAZARLAR” jurnalının redaksiya heyətinin üzvü, Özbəkistan üzrə təmsilçisi.

SƏDULLA ŞİRİNOVUN KİTABLARI:

41. *Sədulla Şirinov “Sönməyən qisas” pdf*
42. *Sədulla Şirinov “Gecikmiş etiraf” pdf*
43. *Sədulla Şirinov “Zamanın pəncərəsindən baxanda” pdf*
44. *Sədulla Şirinov “Heç nə olmazdan çox şey olurmuş” pdf*
45. *Sədulla Şirinov “Qudalar” pdf*

KİTABEVİM.AZ
kitab marketi

Mustafa Müseyiboğlu adına kitabxana

YANG GEUM-HEE

Şair Yang Geum-Hee 1967-ci ildə Cejuda (Koreya) anadan olmuşdur. O, dörd şeir toplusu nəşr etdirib və ədəbiyyata verdiyi töhfələrinə görə səkkiz ədəbiyyat mükafatına layiq görülmüşdür. Onun əsərləri arasında “Quşların yuvaları” (ingilis və koreya dillərində) və esse toplusu “Səyahətdə xoşbəxt yoldaş” yer alır. Dünya ədəbiyyatına verdiyi geniş töhfələrinə görə, 2025-ci ilin martında Mərakeş Krallığında Kreativlik və İnsanlıq üzrə Beynəlxalq Forum tərəfindən fəxri doktor seçilmişdir. Yang Geum-Hee Cejunin “Xəbərlər” jurnalının Baş

redaktoru olmuş, Cejunun Dəniz Qrant Mərkəzində tədqiqatçı kimi çalışmış, Cejunun Beynəlxalq Universitetində xüsusi təyinat olunmuş professor və Koreya Dünya Ədəbiyyatı Assosiasiyasının ikinci Prezidenti olmuşdur. Hazırda o, Samda Ilbo qəzetində jurnalist olaraq çalışır. Cejunun PEN təşkilatının prezidenti və Koreya Sülh Əməkdaşlığının vitse-prezidentidir. Onun şeirləri bir sıra dillərə tərcümə olunmuş və ABŞ, Çin, Yaponiya, Almaniya, Rusiya, İtaliya, İspaniya, İngiltərə, Tayvan, Nepal, Misir, Yunanıstan, Pakistan, Vyetnam, Albaniya, Banqladeş, Kosovo, Tacikistan, Belçika və digər ölkələrdə təqdim edilmişdir.

QUŞLARIN YUVALARI

Quşlar yuvalarını

özləri üçün deyil,

balaları üçün qururlar.

Çalarlarda və ya ağac oyuqlarında yuva düzəldib
bir-biriləri ilə istilik paylaşırlar.

Bu güclə,

onlar küləyə çevrilir,

onlar buluda çevrilir,

səməyə yol açırlar.

Yüksək uçmaq taleyini bildikləri üçün,

quşlar yuvalarını qalmaq üçün inşa etmirlər.

YAZ BAĞI

Yaz bağına gecə enəndə,

zümrüd xalçanın üzərində otururam,

çəyirtkələr od alovuna bənzər sıçrayırlar,

qurdlar kölgə kimi dağılıb qaçırlar.

Bu dünyanı özümün sandım,
hündür divarlarla əhatə olunmuşdu,
amma nə vaxtı saxlamaq,
nə də üzən buludları həbs etmək olar;
bu, insana aid olmayan bir sahədir.

Günəşli gündüzdə,
kəpənəklər havada rəngli məktublar göndərir,
quşlar qanadlarının altında həyat daşıyır,
gedir, qayıdır,
həqiqi vətənlərinə şahidlik edirlər.

insanın ucaltdığı heç bir divar
azadlıq qanadlarını dayandıra bilməz.
Burada, çiçəklər və ağaclar hökmdardır,
günəş və külək doğma sahiblər.
Biz isə sadəcə qonağıq,
qısa müddətli yolçular,
təbiətin vaizliyini dinləmək üçün.

Tərcümə və təqdimat: Cahangir NAMAZOV,

“Butov Azərbaycan” qəzetinin, “YAZARLAR” jurnalının redaksiya heyətinin üzvü, Özbəkistan üzrə təmsilçisi.

SƏDULLA ŞİRİNOVUN KİTABLARI:

46. *Sədulla Şirinov “Sönməyən qisas” pdf*
47. *Sədulla Şirinov “Gecikmiş etiraf” pdf*
48. *Sədulla Şirinov “Zamanın pəncərəsindən baxanda” pdf*
49. *Sədulla Şirinov “Heç nə olmazdan çox şey olurmuş” pdf*
50. *Sədulla Şirinov “Qudalar” pdf*

Mustafa Müseyiboğlu adına kitabxana

BENİM ANNEMSİN

Mukaddessin, yücesin, çok değerlisin,
Yüzünden kehribar rayihası sinsin.
Bin güzelden daha güzel sevgilisin,
Anne bu — sensin, canım annemsin!

Hangi yoldan gitsem bu dünyada,
Dualarıdır yoldaşı her adımda.
Cennetim sensin iki dünyada,
Anne bu — sensin, canım annemsin!

Evlat derdi çöktürdü yaşına,
Gözyaşımı sildin bir tebessümle.
Merhametinle ısıttın kalbimi,
Anne bu — sensin, canım annemsin!

Sevginin uçsuz bucaksız denizi,
Sadakatin coşkun bir nehir gibi.
Şefkatinle dolu kalbin özü,
Anne bu — sensin, canım annemsin!

BAKIŞLAR ÇARPIŞTIĞINDA

Bir anlık bakışlar çarpıştığında,
Gözlerde yıldırımlar yanar ansızın.
O şimşek kalbime saplandığında,
Sarsılır yüreğim, kaybolur hızla.

Geldim dargınlığımı aşkla silerek,
Sözlerin canımı acıtsa da gerek.
“Git” desen, çölde Mecnun gibi yanar,
Aşkla sararıp yollarda kalan.

Saçların gizlemesin ay yüzünü,
Gizlice baksın bana gözlerinin süzü.
Bazen kaderi biz yazarız kendi elimizle,
Saklanma artık, yüzleş bu hisle.

“Aşığım” deme yüksek sesle belki,
Ama inkâr etme, sevmiyorum diye sakın.
Sevgi, kalbin en derininde yaşar,
Bir volkan gibi taşar, engel tanımaz.

NEREDESİN, SIRDAŞIM?

Güneş saklandı bulut ardına,
Kırpiklerimde biriken yaşla.
Sabır kasesi doldu taşı —
Nereden bulayım seni, sırdaşım?

Özgürlüğe hasret bir kuş gibi,
Rüya mı, gerçek mi bu çelişki?
Aklım gece gündüz arar seni —
Nereden bulayım seni, sırdaşım?

Gölgeye aldanma ey insanoğlu,
Yıldız uzakta, gök yüce bir yolcu.
Mutluluğa erişmek kolay değil —
Nereden bulayım seni, sırdaşım?

Yola koşarken düşme yollara,
Şahin olayım derken kalma çöllerde.
Allah yardım ederse kader elinde —
Nereden bulayım seni, sırdaşım?

Hasretle atan bir kalbim var,
Umuda tutunmuş bir yaram var.

İki yürek içinde hedef savaşı —
Nereden bulayım seni, sırdaşım?

Bahar yollarıma çiçek döker,
Ama içimde hasret gölge çöker.
Kapımı çalan bir sonbahar gibi —
Nereden bulayım seni, sırdaşım?

Neşe dolu dünya sana güler, dostum,
Keder ve dertler benseyim, dostum.
Sevincim seninle güzellik taşır,
Nereden bulayım seni, sırdaşım?

SAHİLDE

Bugün yine sahildeyim yalnız başıma,
Sakin akan sulara dalmış bakışla.
Kuşlar sessizce geçer yanımdan,
Ördekler gülümser, bakar uzağımda.

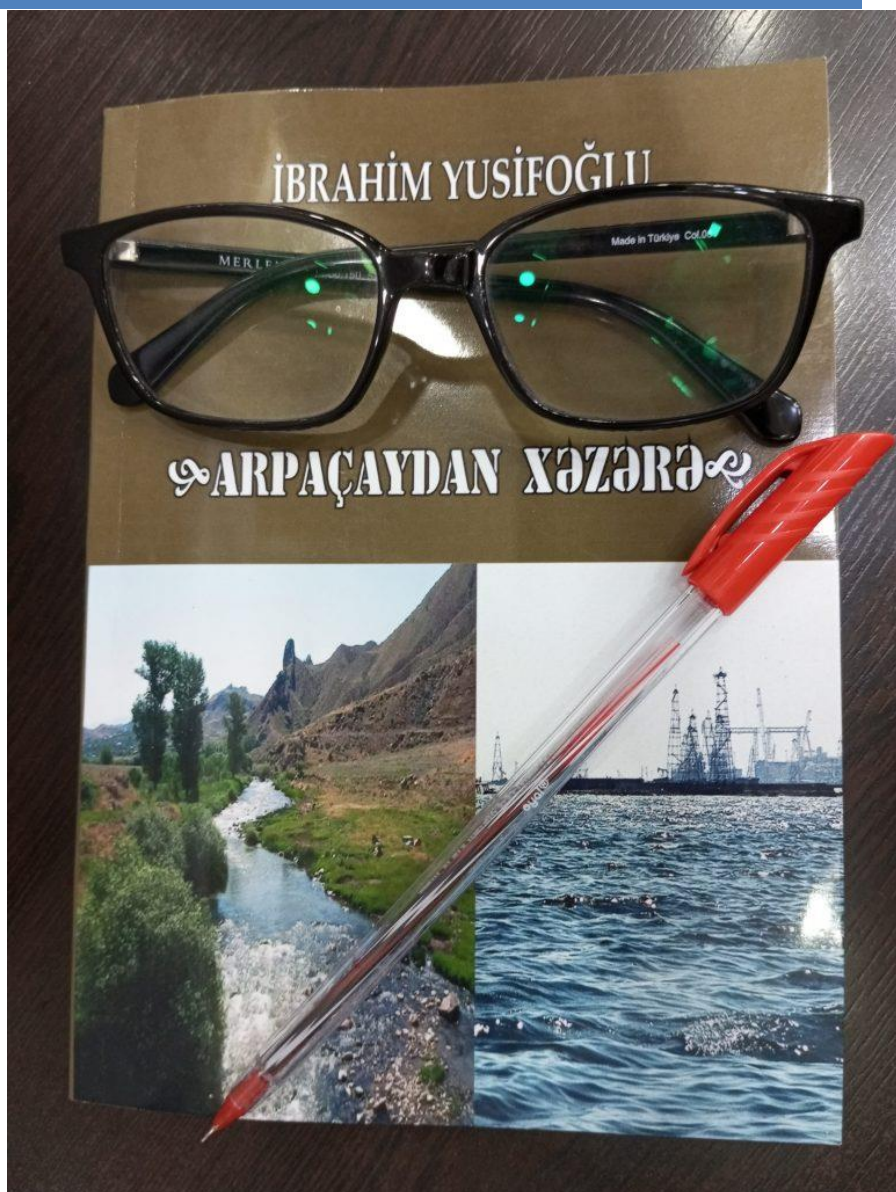
Bulutlar ardında saklanır ay,
Işığı mahzun, sessiz bir hayal gibi.
Kaderimden şikâyet etmedim hiç —
Aşkım deniz, dertlerim ırmak gibi

Bülbülün sesi sarar hayalimi,
Güllerin kokusu sarhoş eder kalbimi.
Hasret ezer bu mahzun gönlümü,
Âşık bir yüreğe dönüştü içim, şiir gibi...

Zemire RAZZAKOVA,

Özbekistan Yazarlar Birliği üyesi

Çevirmen: Cahangir NAMAZOV

İbrahim Yusifoğlunun Arpaçaydan Xəzərə qədər uzanan keşməkeşli yolu

(İbrahim Yusifoğlunun doğum gününə)

Salam olsun çox dəyərli oxucum! Bu dəfə söhbətimizin mövzusu yol olacaq. Sözün əsl mənasında “Yollar dünyada çoxdur”(X.Ə). Yol haqqında olan bütün digər mülahizələri bir kənara qoyub, müqəddəs bir məkandan qaynayaq çağlaya-çağlaya Arpaçaya qovuşan göz yaşı kimi dumduru, saf bir çeşmənin keçdiyi təbii yoldan söhbət açacam sizə. Yuxarıda qeyd etdiyim kimi, yollar da çoxdur, yolların qət olunması qaydası da olduqca müxtəlifdir. Öz həyat yolunu qoltuqda, xurcunda, beldə, sürünə – sürünə gedənlər də var, bu müqəddəs yolu təbii öz axarında dağdan, dərədən, düzdən keçərək keşməkeşli ömür yoluna, dastana çevirənlər də var. Budəfəki söhbətimizin qəhrəmanı Arpaçaydan Xəzərə qədər məhz belə keşməkeşli bir yolu təbii şəkildə öz axarında qət etmiş tanınmış pedaqoq, sevilən şair İbrahim Yusifoğludur. Söhbətimizi şairin ən yeni kitablarından biri olan 2025-ci ildə işıq üzü görmüş “Arpaçaydan Xəzərə” şeirlər toplusundan seçilmiş əsas başlıqlara uyğun qurmağa çalışacağam.

İbrahim Yusifoğlu Azərbaycan ədəbi-bədii düşüncəsinin mühüm simalarından biridir. Onun adı təkçə şair, yazıçı və ya publisist kimi deyil, həm də mənəvi bir məktəbin daşıyıcısı, milli-mədəni yaddaşın qoruyucusu, sözün və qələmin ləyaqətli sahibi, gələcək nəsillərin təlim-təربiyəsində əməyi olan zəhmətkeş pedaqoq kimi çəkilir. Şairin balacalar üçün şeirlərindən ibarət ölkəmizdə və xaricdə çap olunmuş çoxlu sayda kitabları var. Söhbətimizin mövzusu olmadığına görə bu məsələ üzərində çox dayanmırıq. İbrahim Yusifoğlu yaradıcılığı ilə oxucuya yalnız bədii-estetik

həzz bəxş etmir, həm də milli mənsubiyyətin, tarixi köklərin, mənəvi dayaqların unudulmasına xidmət edir:

Dədə Qorqud gəzən Oğuz elimdi,

Uludu torpağı, daşı Şərrurun.

Dili Türkün dili-ana dilimdi,

Qədimdən qədimdi yaşı Şərrurun.

İbrahim Yusifoğlu qələmi ilə xalqına yol göstərən, sözün gücünə inanan ziyalılardandır. Onun əsərlərində sadə insanın taleyi, həyatın keşməkeşləri, vətən torpağına sevgi, milli dəyərlərə bağlılıq əsas xətti təşkil edir. Söz onun üçün yalnız ifadə vasitəsi deyil, həm də mübarizə aləti, milli varlığın qorunması naminə seçilmiş silahdır.

Əsərlərində oxucu quru pafosla deyil, həqiqi hisslərin gücü ilə qarşılaşır. O, poeziyada lirizmi, publisistik yazılarında isə faktı, arqumenti önə çəkərək mövqeyini aydın və qətiyyətlə ifadə edir.

Yusifoglunun şeirlərində ən çox diqqət çəkən cəhət onun vətənpərvərliyi, milli duyğulara sadıqlıyidir. O, xalqın tarixi keçmişini və gələcək məsuliyyətini eyni anda nəzərə alır. Öz oxucusunu da milli yaddaşın qorunmasına, köklərin unudulmamasına çağırır. Onun yaradıcılığına diqqətlə baxanda görürük ki, milli mənsubiyyət məsələsi onun həyat mövqeyi ilə bədii sözünün qırılmaz bağında özünü göstərir.

İbrahim Yusifoğlu həm də ədəbi mühitin fəal iştirakçısı, fikir mübadiləsinə açıq, ictimai proseslərdən kənarda qalmayan ziyalıdır. Onun publisistik yazıları oxucunu düşündürür, ictimai rəyə təsir göstərir, cəmiyyətdə milli şüurun möhkəmlənməsinə xidmət edir. O, söz adamı olmaqla yanaşı, həm də vətəndaş mövqeyi ilə nümunədir.

Yusifoglunun əsərləri yalnız bu günün deyil, həm də gələcəyin oxucusuna ünvanlanıb. Onun bədii və publisistik yaradıcılığı milli yaddaşın kitabxanasında öz möhtəşəm yerini tutacaq. Çünki bu əsərlər insan ruhunun, vətən sevgisinin, sözün və səmimiyyətin təcəssümüdür.

Ədəbiyyatın ən mühüm missiyalarından biri xalqın yaddaşını qorumaq, onun keçmişini, bu günü və gələcəyini bədii söz vasitəsilə nəsillərə ötürməkdir. Azərbaycan ədəbiyyatında bu missiyanı ləyaqətlə daşıyan qələm sahiblərindən biri də şair **İbrahim Yusifogludur**. Onun yaradıcılığında Naxçıvan mövzusu xüsusi yer tutur. Şair olduqca müxtəlif mövzulu şeirlərində şahidi olduğu tarixi hadisələri qədim diyarın ecazkar təbiət mənzərələri fonunda böyük ustalıqla təsvir edir. Azərbaycanımızın dilbər guşələrindən biri olan Axuradan (Naxçıvan MR, Şərur r., Axura k.) yola çıxan dumduru çeşməmiz özünü dağa-daşa vura-vura yol açaraq, əvvəlcə adı dillərdə dastan olan coşqun Arpaçaya yetişir. Coşqun Arpaçay onu sakit Arazla tanış edir. Sakit Araz onu ana Kürə qovuşdurur. Ana Kürün qoynunda bütün Azərbaycanı başdan-başa keçdiyi yolun sonunda Xəzərə çatanda bu çeşməmizin həzin, ancaq arxayın zümzüməsini eşidirik:

Daha qorxusu yox, coşan sellərin,

Xançoban zirvədən eli qoruyur.

Gülləri sulayan Sara xanımsa,

Qəlbində əbədi məhəbbət duyur.

Sözün, ədəbiyyatın, bədii təsvirin, tərənnümün gücü bu misrələr olsun gərək.

İbrahim Yusifoglu şeirlərində Naxçıvanı yalnız bir coğrafi məkan kimi deyil, həm də **tarixi-mədəni kodların qoruyucusu** kimi təqdim edir. Onun yazılarında Naxçıvan sanki daş yaddaş, minillərin səsi, babaların bizə miras qoyduğu müqəddəs bir

ocaqdır. Şair bədii-publisistik dil ilə bu torpağın qədimliyini, xalqımızın mədəniyyətindəki rolunu oxucuya çatdırır.

Yusifovlu əsərlərində Naxçıvanı həm təbiəti, həm insanları, həm də siyasi-tarixi taleyi ilə işıqlandırır. O, Naxçıvanı Azərbaycanın əsas dayaq nöqtələrindən biri hesab edir və göstərir ki, bu diyar tarix boyu həm qalxan, həm də körpü rolunu oynayıb. Şairin şeirlərində Araz çayı, Əlincə qalası, Batabatın gözəllikləri, Ordubadın qədimliyi yalnız landşaft təsviri deyil, həm də xalqın möhkəmliyini, mübariz ruhunu təcəssüm etdirir.

İbrahim Yusifovlu yaradıcılığında müstəqillik dövründə Naxçıvanın siyasi əhəmiyyətinə də geniş yer ayırır. Blokada şəraitində yaşayan, amma öz inkişaf yolunu tapan bu bölgə sairin şeirlərində **dirəniş və iradə məktəbi** kimi təqdim olunur. O, Naxçıvanı Azərbaycanın bütövlüyünün təminatçısı, milli qürurun dayağı kimi dəyərləndirir.

Yusifovlu üçün Naxçıvan mövzusunun əsas siması **insandır**. Naxçıvan mühitinin, təbiətinin yetişdirdiyi insan. Şairin şeirlərində zəhmətkeş, vətənpərvər, milli dəyərlərə bağlı Naxçıvan insanı ön plana çəkilir. Onlar həm tarixin sınaqlarını keçirən, həm də gələcəyə ümidlə baxan qəhrəmanlardır. Şair bu insan obrazı ilə bütöv Azərbaycan xalqının gücünü və davamlılığını göstərir.

İbrahim Yusifovlu yaradıcılığında Naxçıvan təkcə bir bölgənin deyil, bütöv Azərbaycanın rəmzi kimi təqdim olunur. Onun əsərlərində bu diyar həm milli yaddaş, həm də gələcəyə aparan yolun işıqlı simvoludur. Şair oxucusuna çatdırır ki, Naxçıvanı sevmək, qorumaq və inkişaf etdirmək — Azərbaycanın varlığını möhkəmləndirmək deməkdir.

Yusifovlunun yazılarında Azərbaycan obrazı həm torpaq, həm də ruh anlayışında öz əksini tapır. O, Vətən dedikdə yalnız coğrafi sərhədlərlə məhdudlaşmır, millətin tarixini, adət-

ənənələrini, xalqın taleyini və gələcək arzusunu da nəzərdə tutur. Əsərlərində Azərbaycanı həm milli-mədəni irs, həm də mübarizə meydanı kimi təqdim edir.

İbrahim Yusifoğlu Azərbaycan tarixindəki ağır dövrləri, xalqın faciələrini və qəhrəmanlıq anlarını şeirlərində ustalıqla canlandırır. O, Qarabağ mövzusunda xüsusi həssaslıqla yanaşaraq Azərbaycan xalqının haqq səsinin dünyaya çatdırılmasını şairin vətəndaşlıq borcu hesab edir. Əsərlərində şəhidlərin xatirəsi, müharibə dərdləri, eyni zamanda xalqın dönməz iradəsi böyük ustalıqla qələmə alınır.

İbrahim Yusifoğlu Azərbaycan mövzusunu yalnız siyasi və tarixi mənə çərçivəsində deyil, həm də dil və mədəniyyət aspektində işləyir. O, Azərbaycan dilini milli varlığın əsas dayacağı hesab edir, əsərlərində ana dilinin saflığının qorunmasının vacibliyini dəfələrlə vurğulayır. Mədəniyyət, incəsənət, folklor nümunələri onun şeirlərində Azərbaycan xalqının milli mənsubiyyət pasportu kimi təqdim edilir:

***Daha qorxusu yox yad qüvvələrdən,
Bu yurda göz dikmək çətinləşibdi.
Bu günkü qayğıdan, saf məhəbbətdən,
Əlincə daha da mətinləşibdi!***

İbrahim Yusifoğlu yaradıcılığı bütövlükdə Azərbaycan sevgisi ilə yoğrulmuş bir ədəbi salnamədir. O, Naxçıvanı Azərbaycanın bütövlüyünün təminatçısı, milli qürurun dayacağı kimi dəyərləndirdiyinə görə şübhəsiz ki, **Əlincə** dedikdə əsrlər boyu azadlıq mücadiləsi aparmış **Azərbaycan** nəzərdə tutulur. **Bəzz** qalasından söhbət açmasa da, hər kəlməsində ulu **Babək**in harayı duyulur. Onun publisistik məqalələri, şeirləri və araşdırmaları Azərbaycan mövzusunu müxtəlif rakurslardan işıqlandıraraq milli kimliyi gücləndirir, gələcək nəsillərə

vətənpərvərlik dərsi verir. Yusifoğlunun əsərlərində Azərbaycan həm keçmişin yaddaşı, həm bu günün həqiqəti, həm də sabahın ümididir. İbrahim Yusifoğlu çox böyük ustalıqla Xəzərin qoynunda lövbər salmış Azərbaycan adlı gəminin sükanının etibarlı əllərdə olduğunu inamla qeyd edir. Ümidvaram ki, 30 sentyabr 1954-cü ildə Qoca Şərqi qapısı hesab Naxçıvanın Axura kəndindən yola çıxan qəhrəmanımız Xəzərin ötəsində olan yurd yerlərinə doğru üzü Gündoğana hələ çox yollar qət edəcək! Yolunuz daim açıq və gül-çiçək olsun, İbrahim Yusifoğlu!

Çox dəyərli oxucum, sona qədər həmsöhbət olduğunuz üçün təşəkkür edirəm. Hər bir insanın həyat yolunda digərləri üçün də yol göstərən nişanlar olduğuna həmişə inanmışam. Siz də inanın!

Müəllif: Zaur USTAC,

*“Yazarlar” jurnalının baş redaktoru,
AYB və AJB-nin üzvü*

SƏDULLA ŞİRİNOVUN KİTABLARI

KİTABEVİM.AZ
kitab marketi

Mustafa Müseyiboğlu adına kitabxana

SƏMA MUĞANNA KİTABLARINI TƏQDİM EDİB

26 sentyabr 2025-ci ildə Azərbaycan Yazıçılar Birliyinin “Natəvan” zalında İsa Muğanna ocağının varisi gənc yazıçı Səma Muğannanın “Qeyb olan uşaqlıq” və “Həyatımdan parçalar” adlı kitablarının təqdimatı keçirilib. Tədbiri giriş sözü ilə açan Zaur Ustac qonaqları Muğannalar ailəsi adından salamlayıb. Sonra şəhidlərin xatirəsi bir dəqiqəlik sükutla yad edilib. Tədbirin moderatoru Zaur Ustac Səma Muğannanın yaradıcılığı və təqdim olunan kitablar haqqında geniş məlumat verdikdən sonra sözü “Həyatımdan parçalar” adlı kitaba ön söz yazmış akademik Nizami Cəfərova verib. Nizami Cəfərov ümumilikdə Səma Muğannanın yaradıcılığı barədə ətraflı söhbət açaraq, Səmanın bu günə qədər yazdıqlarını geniş təhlil edib və perspektiv imkanlarının istiqamətlərini göstərib. Sonra “Qeyb olan uşaqlıq” kitabının ərsəyə gəlməsində xüsusi xidmətləri olan

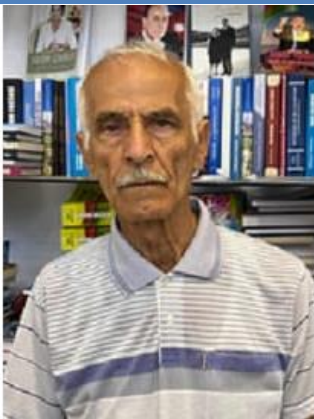
“Qazax” Xeyriyyə İctimai Birliyi İdarə Heyətinin sədri professor İlham Pirməmmədova söz verilib. Professor İlham Pirməmmədov, şair Nazim Muğanlı, tənqidçi Əsəd Cahangir, Azərbaycanın əmək qəhrəmanlarından (Sosialist Əməyi Qəhrəmanı) Tərlan Musayeva, Arzu Nəbioğlu (şair Nəbi Xəzrinin oğlu) Səmanın yaradıcılığı barədə fikirlərini və babası İsa Muğanna ilə bağlı olan xatirələrini bölüşüblər. Sonra şair və yazıçılardan Nazim Əhmədli, Güllü Eldar Tomarlı, Kənan Hacı, Fuad Biləsuvarlı, Nəzakət Eminqızı çıxış edərək Səma Muğannanın yaradıcılığından söhbət açıblar. Səmanı təbrik etməyə gələnlərin arasında tanınmış ziyalılardan şairlər Avdı Qoşqar, Dayandur Sevgin, müəllimləri Elnarə xanım, Səlminaz xanım, Nazlı xanım, Lalə xanım, Günel xanım, ailənin yaxınları Nigar Həsənzadə, Namiq İslamzadə, Könül xanım, Səbinə xanım və digər doğmalar da olub. Tədbirin gedişində Ülviyyə Orucova Səma Muğannanın əsərlərindən parçalar təqdim edib. Tədbirin fəxri qonaqlarından olan tanınmış qiraətçi Rəsmiyyə xanım məclisin abu-havasına uyğun olaraq Cəfər Cabbarlının “Ana” şeirini səsləndirib. Sonda söz Səma Muğannanın ailə üzvləri, həm də “Həyatımdan parçalar” romanının qəhrəmanları İsaya (qardaşı – babasının adası) və anası Sevinc xanıma verilib. Yekun olaraq Səma Muğanna qonaqlara və xüsusi qayğıya görə Azərbaycan Yazıçılar Birliyinin rəhbərliyinə Muğannalar ailəsi adından təşəkkür edib, xatirə şəkilləri çəkdirib, arzu edənlər üçün kitablar imzalayıb. Tədbirin gedişində Səma Muğanna bədii yaradıcılıq sahəsində qazandığı ardıcıl uğurlarına görə yazarlar cəməsi adından “Alqışnamə” mükafatı ilə təltif olunub. Tədbirdən fotolar (**SƏMA MUĞANNANIN YAZILARI**):

Məlumatı hazırladı: **Tuncay ŞƏHRİLİ**

SƏDULLA ŞİRİNOVUN KİTABLARI:

51. *Sədulla Şirinov “Sönməyən qisas” pdf*
52. *Sədulla Şirinov “Gecikmiş etiraf” pdf*
53. *Sədulla Şirinov “Zamanın pəncərəsindən baxanda” pdf*
54. *Sədulla Şirinov “Heç nə olmazdan çox şey olurmuş” pdf*
55. *Sədulla Şirinov “Qudalar” pdf*

KİTABEVİM.AZ
kitab marketi

Mustafa Müseyiboğlu adına kitabxana

QEYDLƏR

YAZARLAR

Oktyabr - 2025 № 10 (58)

AYSU TÜRKELİN YAZILARI

GÜLNARƏ İSRAFİLİN YAZILARI

GÜNNUR AĞAYEVANIN YAZILARI>>>SATIŞDA OLAN KİTABLARAşıq Qurban: -“Pərdəli gəzməyəm nəzərə gələr.”Mustafa Müseyiboğlu adına kitabxana

“TƏRƏFSİZ ƏDƏBİYYAT TARİXDİR!”

Jurnal bu layihə çərçivəsində ödənişsiz əsaslarla nəşr olunur.

Redaksiyanın ünvanı: Az-1012, Bakı, M.Xiyabani-14a

Dövlət qeydiyyatı: № 2319, 16.08.2007-ci il.

Əvvəlki illərdə 15 xüsusi buraxılışı olub.

Dövri olaraq 2021-ci ildən çıxır.

E-mail: zauryazar@mail.ru

Rəsmi saytı: WWW.YAZARLAR.AZ

Telefon: (012) 430-14 -81 (+994) 70-390-39-93

“Yazarlar”ın redaksiyasında yığılıb səhifələnir,

“JET PRINT ÇAP MƏRKƏZİ”NDƏ çap olunub.

(“Jet Print”də operativ xidmət: +994557232221).

Çapa imzalanıb: 01.10.2025

Sifariş: №:81

Format: A 5

Tiraj: Məhdud sayda (kitabxanalar üçün).

Elektron variant var.

Qiyməti: **PULSUZ.**

Müəlliflərin mövqeyi ilə redaksiyanın mövqeyi üst-üstə düşməyə bilər.

